

MODERNE TAAL- EN LETTERKUNDE

FACULTEIT DER GEESTESWETENSCHAPPEN

VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0724

© 2019 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING LITERATUUR EN SAMENLEVING EN DE MASTEROPLEIDINGEN LETTERKUNDE EN TAALWETENSCHAPPEN VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDINGEN.....	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	6
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	6
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL	11
LANDELIJK CURSUSAANBOD MASTERLANGUAGE.....	16
BACHELOROPLEIDING LITERATUUR & SAMENLEVING EN AFSTUDEERRICHTING TEXT MINING..	20
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	22
BIJLAGEN	43
BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN	45
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN DE PROGRAMMA'S	49
BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA	57
BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	59

Dit rapport is vastgesteld op 26 augustus 2019.

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING LITERATUUR EN SAMENLEVING EN DE MASTEROPLEIDINGEN LETTERKUNDE EN TAALWETENSCHAPPEN VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2016).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDINGEN

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

Naam van de opleiding:	Literatuur en Samenleving
CROHO-nummer:	55823
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	Literatuur en Samenleving: Nederlands Literature and Society: English
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands, Engels
Inleverdatum NVAO:	01/11/2019

Masteropleiding Letterkunde

Naam van de opleiding:	Letterkunde
CROHO-nummer:	60813
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Nederlandse letterkunde en het literaire veld English literature in a visual culture
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands, Engels
Inleverdatum NVAO:	01/11/2019

Masteropleiding Taalwetenschappen

Naam van de opleiding:	Taalwetenschappen
CROHO-nummer:	60815
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Toegepaste Taalwetenschap Language Consultancy and Linguistic Documentation
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands, Engels
Inleverdatum NVAO:	01/11/2019

Het bezoek van het visitatiepanel Moderne Taal- en Letterkunde aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 2 en 3 april 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Vrije Universiteit Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 7 januari 2019 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving en de masteropleidingen Letterkunde en Taalwetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- Em. prof. F. (Frank) Willaert, emeritus hoogleraar Oudere Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit Antwerpen (België) [voorzitter];
- Prof. dr. W.M. (Wander) Lowie, hoogleraar in Engels, Taalwetenschap en Toegepaste Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. S. (Stef) Craps, hoogleraar Engelse Literatuur aan de Universiteit Gent (België);
- Dr. M. (Maartje) Kouwenberg, beleidsmedewerker bij het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO);
- J.C. (Jolanda) Rozendaal MA, masterstudent Leraar Frans Voorbereidend Hoger Onderwijs aan de Universiteit Utrecht [student-lid].

Het panel werd ondersteund door dr. A. (Anna) Sparreboom, die optrad als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De bacheloropleiding Literatuur en Samenleving en de masteropleidingen Letterkunde en Taalwetenschappen aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam maken onderdeel uit van de visitatiegroep Moderne Taal- en Letterkunde. In de periode januari 2019 tot en met juni 2019 beoordeelde het panel in totaal 55 opleidingen aan 6 universiteiten.

Het visitatiepanel bestond uit de volgende leden:

- Em. prof. F. (Frank) Willaert, emeritus hoogleraar Oudere Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit Antwerpen (België) [voorzitter];
- Prof. P. (Petter) Aaslestad, hoogleraar in Scandinavische Literatuur, verbonden aan de Norwegian University of Science and Technology (NTNU) in Noorwegen, en voorzitter van de The Norwegian Association of Researchers (Noorwegen);
- Prof. dr. P.A.J.M. (Peter-Arno) Coppen, hoogleraar Vakdidactiek en schoolvakontwikkeling op de wetenschapsgebieden taal, cultuur en geschiedenis aan de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. S. (Stef) Craps, hoogleraar Engelse Literatuur aan de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. M.B.H. (Martin) Everaert, hoogleraar Taalwetenschap aan de Universiteit Utrecht;
- Em. prof. dr. O.C.M. (Olga) Fischer, emeritus hoogleraar Taalkunde van de Germaanse talen, in het bijzonder de Engelse Taalkunde aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. E.J. (Liesbeth) Korthals Altes, hoogleraar Algemene Literatuurwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Dr. M. (Maartje) Kouwenberg, beleidsmedewerker bij het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO);
- Prof. dr. F. (Folkert) Kuiken, bijzonder hoogleraar Nederlands als tweede taal en meertaligheid aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. K. (Karen) Lahousse, universitair hoofddocent (Franse) Taalkunde aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. S.L. (Sarah) de Lange, bijzonder hoogleraar aan de afdeling Politicologie van de Universiteit van Amsterdam;

- Prof. dr. K. (Katja) Lochtman, professor in Duits en Engels aan de Vrije Universiteit Brussel (België);
- Prof. dr. W.M. (Wander) Lowie, hoogleraar in Engels, Taalwetenschap en Toegepaste Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Em. prof. M.J.H. (Maaïke) Meijer, auteur en honorair hoogleraar aan Maastricht University;
- Prof. dr. J.F. (Josep) Quer, research professor aan het Institutó Catalana de Recerca i Estudis Avançats (ICREA) van de Universitat Pompeu Fabra (Spanje);
- D (Dennis) Smit MA, secretaris bij het Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen en vertaler Italiaans;
- Prof. dr. P.J. (Paul) Smith, hoogleraar Franse Literatuur aan de Universiteit Leiden;
- Prof. H. (Helen) Wilcox, hoogleraar in Engelse Literatuur aan Bangor University in Wales (Groot-Brittannië);
- O. (Onno) van Wilgenburg MA, teamleider Voortgezet Onderwijs Talen bij het Nuffic;
- J.C. (Jolanda) Rozendaal MA, masterstudent Leraar Frans Voorbereidend Hoger Onderwijs aan de Universiteit Utrecht;
- T. (Tamara) van Seggelen BA, masterstudent Nederlandse Taal en Cultuur aan de Radboud Universiteit;
- H.M. (Hanne) Stegeman, bachelorstudent Engelse Taal en Cultuur en Mediastudies aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. B. (Benjamin) Biebuyck, gewoon hoogleraar Duitse Letterkunde aan de Universiteit Gent (België) [referent Duitse Taal en Cultuur];
- Prof. dr. B. (Bart) van den Bossche, hoogleraar Italiaanse Literatuur aan de KU Leuven (België) [referent Italiaanse Taal en Cultuur];
- Prof. dr. B.W. (Ben) Dhooge, professor en onderzoeker aan het departement Languages and Cultures, sectie Slavic and East-European Studies, van de Universiteit Gent (België) [referent Slavische Talen en Culturen];
- Prof. dr. S. (Sebastiaan) Faber, professor in Hispanic Studies aan Oberlin College (Verenigde Staten) [referent Spaanse Taal en Cultuur];
- Dr. B. (Babs) Gezelle Meerburg, docente aan de NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden en Groningen voor de bachelor- en masteropleiding tot leraar Frysk [referent Minorities and Multilingualism];
- Em. prof. dr. H.L.M. (Hub) Hermans, emeritus hoogleraar Moderne Romaanse Letterkunde en Cultuurkunde, in het bijzonder de Spaanse, aan de Rijksuniversiteit Groningen [referent Romaanse Talen en Culturen];
- Prof. M. (Máire) Ní Mhaonaigh, professor in Celtic & Medieval Studies aan St John's College van de University of Cambridge (Groot-Brittannië) [referent Keltische Talen en Cultuur Universiteit Utrecht];
- Prof. dr. B. (Bart) Philipsen, hoogleraar Duitse Literatuur & Theater Studies aan de KU Leuven (België) [referent Duitse Taal en Cultuur Universiteit Utrecht];
- Prof. dr. A. (Arvi) Sepp, professor Duitse letterkunde aan de Universiteit Antwerpen en professor Vertaalwetenschap aan de Vrije Universiteit Brussel (België) [referent Duitse Taal en Cultuur].
- Prof. dr. P. (Pierre) Schoentjes, professor in Franse Literatuur aan de Universiteit Gent (België) [referent Franse Taal en Cultuur].

Voor elk bezoek is een (sub)panel samengesteld, waarbij rekening is gehouden met de expertise, onafhankelijkheid en beschikbaarheid van de panelleden.

Projectleider van de visitatiegroep Moderne Taal- en Letterkunde was dr. Anna Sparreboom, medewerker van QANU. Zij was tevens secretaris van het panel tijdens de bezoeken aan de Universiteit Leiden en de Vrije Universiteit Amsterdam. Zij bezocht tevens de start- en slotvergaderingen van het panel van de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam en de Radboud Universiteit. Tijdens de bezoeken aan de Universiteit Leiden, de Universiteit van Amsterdam en de Rijksuniversiteit Groningen werd het panel ondersteund door drs. Erik van der Spek, freelance medewerker van QANU. Tijdens de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam en de Radboud Universiteit werd het panel ondersteund door mr. Hester Minnema (onder supervisie van dr. Anna

Sparreboom), freelance medewerker van QANU. Tijdens het bezoek aan de Universiteit Utrecht werd het panel ondersteund door drs. Linda te Marvelde en dr. Joke Corporaal (onder supervisie van drs. Linda te Marvelde), tevens freelance medewerkers van QANU. Vanaf 1 mei 2019 werd Anna Sparreboom vanwege zwangerschapsverlof als projectleider vervangen door dr. Els Schröder (visitatie Rijksuniversiteit Groningen) en dr. Alexandra Paffen (visitatie Universiteit Utrecht). De projectleiders en secretarissen voerden regelmatig overleg. Jaïra Azaria MA, medewerker van QANU, droeg zorg voor de coördinatie van de (concept-)rapporten zodat de consistentie en vergelijkbaarheid tussen alle rapporten werd gewaarborgd.

Vorbereiding

Op 15 oktober 2018 vond een uitgebreid vooroverleg plaats met de voorzitter waarin de projectleider hem informeerde over de taakstelling en werkwijze van het panel in het algemeen en de rol van de voorzitter in het bijzonder, en een toelichting gaf op de van toepassing zijnde beoordelingskaders.

Op 20 november 2018 hield het panel zijn startvergadering, waar de projectleider de panelleden informeerde over de taakstelling, algemene werkwijze en de formele kaders. Het panel maakte tijdens de startvergadering afspraken over de werkwijze in voorbereiding op de bezoeken.

Om de consistentie van de beoordeling binnen de visitatiegroep te waarborgen, hield het panel na de eerste drie bezoeken aan de Universiteit Leiden, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit een ijkingsoverleg. Tijdens dit overleg, dat plaatsvond op 9 april 2019, is de werkwijze geëvalueerd, zijn een aantal terugkerende inhoudelijke thema's besproken, en zijn de oordelen op de standaarden per gevisiteerde opleiding vastgesteld. Bij het ijkingsoverleg waren aanwezig: Frank Willaert (voorzitter), Wander Lowie, Folkert Kuiken en Helen Wilcox namens het panel, en Anna Sparreboom, Erik van der Spek, Hester Minnema en Alexandra Paffen namens QANU.

Voor elke gespreksronde werden representatieve gesprekspartners geselecteerd. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als algemene bijlage 1.

De opleidingen schreven ter voorbereiding op de visitatie een zelfevaluatie-rapport. Deze werden na ontvangst door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en volledigheid en vervolgens doorgestuurd aan de panelleden. De panelleden bestudeerden de zelfevaluatie-rapporten en bijlagen en formuleerden op basis hiervan vragen en aandachtspunten ter voorbereiding op het bezoek. Ook formuleerden de panelleden per opleiding punten die hen in positieve zin opvielen.

Naast de zelfevaluatie-rapporten bestudeerde het panel voorafgaand aan het bezoek een selectie van eindwerken. Het panel maakte op basis van de lijst afgestudeerden van de periode 2014-2018 een selectie met een evenwichtige spreiding in cijfers, afstudeervarianten en begeleiders. Per opleiding werden er 15 scripties geselecteerd.

Bezoek

Het visitatiebezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 2 en 3 april 2019. Bij de start van het bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de eerste bevindingen en vragen en aandachtspunten werden besproken en waarin het panel afspraken maakte over de taakverdeling. De panelleden bespraken ook hun bevindingen ten aanzien van de (beoordeling van de) bestudeerde scripties.

Tijdens het bezoek heeft het panel eveneens onderwijs- en toetsmateriaal en verslagen van de opleidings- en examencommissie bestudeerd. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is opgenomen in bijlage C van elke opleiding. Het panel sprak met studenten en docenten, het management en verantwoordelijken, alumni en vertegenwoordigers van de examencommissies en de opleidingsbesturen.

Het panel gebruikte het laatste deel van het bezoek voor een intern overleg om de voorlopige bevindingen vast te stellen. Ter afsluiting gaf de voorzitter een korte mondelinge toelichting aan alle belangstellenden, waarin hij de belangrijkste observaties van het panel deelde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de projectleider voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de projectleider het rapport naar de faculteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden werden na overleg tussen de projectleider en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit der Geesteswetenschappen en aan het College van Bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een Associate Degree-programma, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de basiskwaliteit en vertoont tekortkomingen op meer aspecten.

Voldoende

De opleiding voldoet over de volle breedte van de standaard aan de basiskwaliteit.

Goed

De opleiding steekt systematisch uit boven de basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch ver uit boven de basiskwaliteit en geldt als een internationaal voorbeeld.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding heeft twee afstudeerrichtingen: Nederlandse en Engelse literatuur. De richting Engels is met haar aandacht voor de relatie tussen literatuur en visuele media volgens het panel meer onderscheidend dan de richting Nederlands. Het panel heeft enige twijfel over de exclusieve focus op letterkunde; studenten die het leraarschap ambiëren moeten hun keuzeruimte vullen met taalbeheersing en taalkunde om door te kunnen stromen naar de tweejarige educatieve master, waardoor er geen ruimte is voor een buitenlandverblijf of verdere specialisatie. De aansluiting op (research)masters in letterkunde of schrijven en vertalen is goed.

De leerresultaten zijn in de optiek van het panel wat betreft niveau en oriëntatie passend voor een bacheloropleiding in de letterkunde en zijn afgestemd op het beroepenveld. Het panel adviseert om de nu vrij algemene leerresultaten wat te concretiseren en nog eens te kijken naar de overlap. Het panel raadt aan om het beoogde taalvaardigheidsniveau voor de richting Engels te definiëren volgens de niveaus van het Common European Framework of Reference (CEFR), zodat het makkelijker meetbaar is.

Onderwijsleeromgeving

Het panel ziet in de programma's van de beide richtingen leerlijnen met een opbouwende moeilijkheidsgraad. Alle beoogde leerresultaten van de opleiding zijn in de curricula van de twee specialisaties geïntegreerd. Enkele wijzigingen in de volgorde van het programma van de richting Engels zouden volgens het panel bijdragen aan de logica en coherentie. Het panel is positief over het scriptiecontract en stelt vast dat het scriptietraject bij beide richtingen goed is ingericht. Het adviseert wel om bij de begeleiding meer aandacht te besteden aan de originaliteit van de scripties. Dankzij het kleinschalige karakter van de opleiding is er veel werkgroeponderwijs met activerende werkvormen. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding het concept *mixed classroom* heeft geïmplementeerd. Het is ook positief over de aandacht voor arbeidsmarktoriëntatie.

De studiebegeleiding en informatievoorziening door docenten is goed, maar de studieadviseur is volgens studenten niet goed bereikbaar en de voorlichting op de VU-website is ook voor verbetering vatbaar. De programma's van beide richtingen zijn studeerbaar, maar de doorstroom zou nog bevorderd kunnen worden door enkele aanpassingen in de volgorde van de cursussen. Het panel is onder de indruk van de kwaliteiten en de inspanningen van het docentencorps. De docenten in de richting Nederlands zullen tot augustus 2022 cursussen verzorgen en beschikbaar zijn voor scriptiebegeleiding en -beoordeling.

Toetsing

De toetsplannen van de opleiding zijn volgens het panel degelijk; alle beoogde leerresultaten worden getoetst met geschikte toetsvormen. Het panel complimenteert de opleiding met de wijze waarop de toetsing is vormgegeven; er is voldoende variëteit aan toetsvormen en de toetsing is van een hoog niveau. Natuurlijk is er nog altijd ruimte voor verdere verbetering van een al bestaande goede toetspraktijk. Het panel raadt de opleiding aan om vanaf het tweede jaar studenten nog vaker de kans te geven hun schrijfvaardigheden te oefenen in toetsonderdelen.

De kwaliteitszorg van toetsing wordt serieus genomen en de transparantie van toetsing is ook goed op orde. De eisen aan de stage zijn vastgelegd in een door de faculteit opgestelde stagehandleiding en de beoordelingsprocedure van de stage is goed doordacht. Op basis van de steekproeven constateert het panel dat de beoordeling van scripties zorgvuldig verloopt: de gegeven cijfers zijn in de optiek van het panel correct en er zijn altijd twee beoordelaars betrokken bij de beoordeling. De beoordelaars motiveren hun beoordeling uitvoerig en overtuigend. De beoordelingen zijn transparant en geven duidelijk weer dat een degelijke en inzichtelijke toetsing en beoordeling breed wordt gedragen binnen het docententeam, waarvoor het panel de bacheloropleiding complimenteert.

De opleiding valt samen met de masteropleidingen Letterkunde en Taalwetenschappen onder de verantwoordelijkheid van de facultaire examencommissie en daarbinnen onder de bachelor- en de masterkamer. De examencommissie heeft het toezicht op de kwaliteit van de toetsing gedelegeerd aan de toetskamer. De toetskamer controleert de kwaliteit van scripties en hun beoordelingen aan de hand van steekproeven en heeft gewerkt aan de uniformering van beoordelingsformulieren. De toetskamer informeert docenten over het belang van de scriptiebeoordelingsformulieren voor de transparantie van de toetsing. Het panel heeft een goede indruk van de examencommissie en de toetskamer. Zij zijn deskundig en nemen hun verantwoordelijkheden serieus. De leden zijn ambassadeurs van de kwaliteitscultuur ten aanzien van toetsing en leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en kwaliteitsborging van de toetsing.

Gerealiseerde leerresultaten

De scripties in de steekproef zijn volgens het panel van voldoende niveau voor een academische bacheloropleiding en tonen aan dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Verbeterpunten bij sommige scripties zijn het taalniveau en de originaliteit van de gehanteerde onderzoeksvragen. De doorstroom naar de educatieve master en (research)masters in schrijven en vertalen of letterkunde bevestigt dat de bacheloropleiding studenten goed voorbereidt op een vervolgopleiding.

Masteropleiding Letterkunde

Beoogde leerresultaten

De masteropleiding Letterkunde kent twee afstudeerrichtingen: 'Nederlandse letterkunde en het literaire veld' en 'English Literature in a Visual Culture'. Het panel vindt de aandacht voor literatuur in visuele cultuur in de richting Engels origineel en onderscheidend. De richting 'Nederlandse letterkunde en het literaire veld' zou zich duidelijker kunnen profileren, bijvoorbeeld door meer nadruk te leggen op de kernbegrippen digitalisering, globalisering, commercialisering en visualisering. De beoogde leerresultaten van beide richtingen zijn passend voor een academische masteropleiding en afgestemd op het beoogde beroepenveld van de opleiding. De beoogde leerresultaten zijn wel heel algemeen. Het panel denkt dat het profiel van de opleiding aan scherpte zou kunnen winnen door de vier kernbegrippen in de leerresultaten te integreren. Ook raadt het aan de leerresultaten voor een maatschappelijke loopbaan, zoals op het gebied van de valorisatie van wetenschap, te concretiseren.

Onderwijsleeromgeving

De richting Nederlands biedt meer keuzevrijheid dan de richting Engels, die grotendeels bestaat uit verplichte vakken. Als gevolg hiervan vertoont de richting Engels volgens het panel inhoudelijk gezien meer samenhang. Het panel raadt aan om de keuzevrijheid in beide programma's en de samenhang van het curriculum Nederlands te heroverwegen. De kwaliteit van de cursussen is goed: de leerdoelen van de cursussen zijn helder en gerelateerd aan de algemene beoogde leerresultaten, de gebruikte werkvormen zijn divers en activerend en de onderwijsvormen kleinschalig.

De professionele oriëntatie van de opleiding komt met name tot uitdrukking in de stage. Het panel is positief over de mogelijkheid een stage te lopen, maar raadt aan om strengere afspraken te maken over de duur en omvang van stages, want op dit moment leiden te lange stages regelmatig tot studievertraging. Het scriptietraject is op papier goed ingericht, maar de informatievoorziening over de scriptie en keuzevakken kan verbeterd worden. De studiebegeleiding door docenten is goed, maar de studieadviseur is volgens studenten niet goed bereikbaar. Het panel vindt ook dat de voorlichting over het programma aan aankomende studenten op de VU-website en de informatievoorziening over het landelijke Masterlanguage-aanbod verbeterd kunnen worden. Het panel is onder de indruk van de kwaliteiten en de inspanningen van het docentenkorps.

Toetsing

De toetsplannen van de opleiding zijn volgens het panel degelijk; alle beoogde leerresultaten worden getoetst met geschikte toetsvormen. De kwaliteitszorg van toetsing wordt serieus genomen en de transparantie van toetsing is ook goed op orde. De eisen aan de stage zijn vastgelegd in een door

de faculteit opgestelde stagehandleiding en de beoordelingsprocedure van de stage is goed doordacht. Op basis van de steekproeven constateert het panel dat de beoordeling van scripties over het algemeen zorgvuldig verloopt: de gegeven cijfers zijn in de optiek van het panel correct en er zijn altijd twee beoordelaars betrokken bij de beoordeling. Verbeterpunten bij de beoordeling van scripties zijn volgens het panel de inzichtelijkheid van de totstandkoming van het cijfer en het voorkomen van scriptiebegeleiding door niet-gepromoveerde docenten. Deze aandachtspunten worden door de opleiding erkend en opgepakt, wat het panel voldoende vertrouwen geeft in het niveau van de scriptiebeoordeling.

De opleiding valt samen met de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving en de masteropleiding Taalwetenschappen onder de verantwoordelijkheid van de facultaire examencommissie en daarbinnen onder de bachelor- en de masterkamer. De examencommissie heeft het toezicht op de kwaliteit van de toetsing gedelegeerd aan de toetskamer. De toetskamer controleert de kwaliteit van scripties en hun beoordelingen aan de hand van steekproeven en heeft gewerkt aan de uniformering van beoordelingsformulieren. De toetskamer informeert docenten over het belang van de scriptiebeoordelingsformulieren voor de transparantie van de toetsing. Het panel heeft een goede indruk van de examencommissie en de toetskamer. Zij zijn deskundig en nemen hun verantwoordelijkheden serieus. De leden zijn ambassadeurs van de kwaliteitscultuur ten aanzien van toetsing en leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en kwaliteitsborging van de toetsing.

Gerealiseerde leerresultaten

De scripties in de steekproef zijn volgens het panel van voldoende niveau voor een academische masteropleiding in de Letterkunde. Het panel concludeert op basis van de scriptiesteekproef dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Verbeterpunten bij een aantal scripties waren een gebrek aan focus of de analyse op meta-niveau. Alumni gaan aan de slag in de literaire industrie (ca. 25%), het middelbaar onderwijs (ca. 25%), als vertaler of redacteur (25%) of in de wetenschap. Dit bevestigt dat de masteropleiding studenten goed voorbereidt op een loopbaan die past bij hun studie. De stage lijkt daarbij van essentieel belang.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Beoogde leerresultaten

De masteropleiding Taalwetenschappen heeft twee afstudeerrichtingen: 'Toegepaste Taalwetenschap' (TT) en 'Language Consultancy and Linguistic Documentation' (LCLD). Elke richting heeft twee specialisaties: 'Taalstoornissen' en 'Nederlands als tweede taal' in TT en 'Linguistics' en 'Bible Translation' in LCLD. Het profiel van de opleiding is veelzijdig; er zijn veel mogelijkheden tot specialisatie en unieke expertisegebieden zoals bijbelvertaling en antropologische taalwetenschap. Het panel waardeert ook de oriëntatie op maatschappelijke vraagstukken en de beroepspraktijk, zoals de mogelijkheid om tegelijk met de master het certificaat NT2-docent te behalen.

Er zijn algemene beoogde leerresultaten gedefinieerd en leerresultaten per afstudeerrichting. In deze leerresultaten komen de academische en professionele oriëntatie van de opleiding goed tot uitdrukking. Ook zijn ze aangepast aan het niveau van de instromende studentenpopulatie, die heterogeen is wat betreft vooropleiding. De leerresultaten zijn in de optiek van het panel wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie passend voor een academische masteropleiding, maar het panel adviseert ook voor de afzonderlijke specialisaties leerresultaten te formuleren. Dit zal bijdragen aan een meer expliciete profilering van de vier specialisaties.

Onderwijsleeromgeving

De opbouw van de vier specialisaties in de masteropleiding Taalwetenschappen is helder en volgt een duidelijke lijn: studenten beginnen met kernmodules waarin zij hun vakinhoudelijke kennis verdiepen; daarna passen zij deze kennis toe en verschuift de aandacht naar training van vaardigheden. Voor de scriptie verricht de student zelfstandig een wetenschappelijk onderzoek. Het scriptietraject is gestructureerd en de scriptiebegeleiding is goed georganiseerd. Het panel

constateert op basis van het cursusmateriaal dat de leerdoelen van de cursussen helder zijn geformuleerd. Alle beoogde leerresultaten van de opleiding worden in de curricula van de vier specialisaties geadresseerd. Wel constateert het panel dat het vak aangeboden in samenwerking met Hogeschool Windesheim aandacht behoeft, met name met betrekking tot het niveau van een aantal onderdelen van de cursus. De opleiding gaf aan dat dit de aandacht geniet.

Het gemeenschappelijke vak *Linguistic Research* is vanwege de heterogeniteit van de instromende studenten een aandachtspunt, maar het panel heeft er vertrouwen in dat de aangekondigde maatregelen een positief effect zullen hebben op het niveau van de cursus. Dankzij de stages in de afstudeerrichting Toegepaste Taalwetenschap en het methodologisch en vaardighedenonderwijs worden studenten goed voorbereid op de beroepspraktijk. Ook de nauwe koppeling tussen de onderzoekspraktijk van docenten en het onderwijs ziet het panel als een kracht van de opleiding.

De specialisaties zijn dankzij de toelatingseisen, het gestructureerde scriptietraject, de afgebakende stages en de kleinschaligheid van de opleiding goed studeerbaar. De studiebegeleiding is mede vanwege de nabijheid, bereikbaarheid en hulpvaardigheid van docenten in de kleine opleiding adequaat. De informatievoorziening gedurende de opleiding is in de optiek van het panel en studenten in orde, maar de voorlichting over het programma op de VU-website is voor verbetering vatbaar. Het panel is onder de indruk van de kwaliteit van het docentenkorps, maar de personele bezetting in de toekomst is vanwege het naderende emeritaat van een hoogleraar en de kleine onderwijsaanstellingen wel een aandachtspunt.

Toetsing

De toetsplannen van de opleiding zijn volgens het panel degelijk; alle beoogde leerresultaten worden getoetst met geschikte toetsvormen. De kwaliteitszorg van toetsing wordt serieus genomen en de transparantie van toetsing is ook goed op orde. De eisen aan de stage zijn vastgelegd in een door de faculteit opgestelde stagehandleiding en de beoordelingsprocedure van de stage is goed doordacht. Op basis van de steekproeven constateert het panel dat de beoordeling van scripties over het algemeen zorgvuldig verloopt: de gegeven cijfers zijn in de optiek van het panel correct en er zijn altijd twee beoordelaars betrokken bij de beoordeling. Verbeterpunten bij de beoordeling van scripties zijn volgens het panel de inzichtelijkheid van de totstandkoming van het cijfer en het voorkomen van scriptiebegeleiding door niet-gepromoveerde docenten. Deze aandachtspunten worden door de de opleiding erkend en opgepakt, wat het panel voldoende vertrouwen geeft in het niveau van de scriptiebeoordeling. Daarnaast adviseert het panel om het beoordelingsformulier te vereenvoudigen. Hiervoor zou mogelijk het bestaande beoordelingsformulier van de masteropleiding Letterkunde tot inspiratie kunnen dienen.

De opleiding valt samen met de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving en de masteropleiding Letterkunde onder de verantwoordelijkheid van de facultaire examencommissie en daarbinnen onder de bachelor- en de masterkamer. De examencommissie heeft het toezicht op de kwaliteit van de toetsing gedelegeerd aan de toetskamer. De toetskamer controleert de kwaliteit van scripties en hun beoordelingen aan de hand van steekproeven en heeft gewerkt aan de uniformering van beoordelingsformulieren. De toetskamer informeert docenten over het belang van de scriptiebeoordelingsformulieren voor de transparantie van de toetsing. Het panel heeft een goede indruk van de examencommissie en de toetskamer. Zij zijn deskundig en nemen hun verantwoordelijkheden serieus. De leden zijn ambassadeurs van de kwaliteitscultuur ten aanzien van toetsing en leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en kwaliteitsborging van de toetsing.

Gerealiseerde leerresultaten

De scripties in de steekproef zijn volgens het panel van voldoende niveau voor een academische masteropleiding in de Taalwetenschappen. Het panel concludeert op basis van de scriptiesteekproef dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Bij een aantal scripties konden het theoretisch kader, taalgebruik en de integratie van kennis en inzicht verbeterd worden. De masteropleiding is goed aangesloten op de arbeidsmarkt; alumni gaan aan de slag in beroepsvelden die passen bij hun specialisatie. De combinatie van taaltheoretische en toegepaste kennis die afgestudeerden van

Toegepaste Taalkunde in huis hebben, én hun stage-ervaring, zijn van grote waarde voor hun kansen op de arbeidsmarkt. Het panel concludeert dat de opleiding studenten van alle specialisaties goed voorbereidt op hun loopbaan.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing	goed
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Letterkunde

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing	voldoende
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Taalwetenschappen

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing	voldoende
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter, em. prof. F. (Frank) Willaert, en de secretaris van het panel, dr. A. (Anna) Sparreboom, verklaren dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

26 augustus 2019

LANDELIJK CURSUSAANBOD MASTERLANGUAGE

Masterlanguage

Masterlanguage (MaLa) is het landelijke cursusaanbod voor talenstudenten die staan ingeschreven bij de universitaire masteropleidingen Letterkunde, Taalwetenschappen, Oudheidstudies en Neerlandistiek. Masterlanguage is een initiatief van het Disciplineoverleg Letteren en Geschiedenis (DLG) en heeft als doelstelling de brede expertise op het gebied van de talen landelijk beschikbaar te stellen. Het MaLa-programma wordt gezamenlijk ontwikkeld en aangeboden door de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Leiden, Rijksuniversiteit Groningen, Radboud Universiteit Nijmegen, Universiteit Utrecht en de Vrije Universiteit Amsterdam.

Het panel Moderne Taal- en Letterkunde besteedt bij alle visitaties aandacht aan het aanbod en gebruik van Masterlanguage in opleidingen op het gebied van de moderne talen, letterkunde, en taalwetenschappen. Het panel van het cluster Regiostudies bestudeert en beoordeelt gelijktijdig het aanbod op het gebied van de Klassieke talen en Oudheidstudies. Het panel Moderne Taal- en Letterkunde heeft bij het bezoek aan de Universiteit Utrecht een apart gesprek gevoerd met de landelijke coördinator van Masterlanguage om een compleet beeld te krijgen van het functioneren van het MaLa-programma.

Organisatie

Masterlanguage heeft één centraal loket dat bestaat uit een landelijke coördinator, een beleidsmedewerker, en een secretaresse. De landelijke coördinator rapporteert aan het Regieorgaan en aan het DLG. Elke taal heeft een landelijk vakteam dat bestaat uit een docent van elk van de deelnemende universiteiten. Dit vakteam is verantwoordelijk voor het MaLa-cursusaanbod op het gebied van de betreffende taal. Onder deze verantwoordelijkheid vallen ontwikkeling van cursussen, vaststelling en bewaking van het cursusniveau en organisatie van extracurriculaire activiteiten. Elk vakteam heeft een vakteamvoorzitter die de processen binnen het vakteam aanstuurt en de schakel vormt met het MaLa-loket. De vakteamvoorzitters zijn verenigd in de Programmaraad. Deze raad voert de centrale regie over het MaLa-cursusaanbod en bewaakt mede de afstemming en kwaliteit van het totale cursusaanbod.

In het academisch jaar 2017-2018 is een stuurgroep in het leven geroepen. Deze stuurgroep bestaat uit vice-decanen en/of onderwijsdirecteuren van de deelnemende universiteiten. De stuurgroep heeft een adviserende rol en biedt ondersteuning bij het uitzetten van het MaLa-beleid binnen de instellingen. Masterlanguage valt vanaf 2019 onder het Nationaal Platform voor de Talen. De voorzitter van het Talenplatform is voorzitter van de MaLa-stuurgroep.

Aanbod

Masterlanguage biedt studenten in de moderne talen de mogelijkheid om in de keuzeruimte van hun masteropleiding cursussen in de doeltaal te volgen. Sinds de start van Masterlanguage in het academisch jaar 2013-2014 worden er cursussen verzorgd op het gebied van de talen Duits, Engels, Frans, Italiaans, Nederlands en Klassieke talen. Spaans is vanaf studiejaar 2017-2018 aan het cursusaanbod toegevoegd. MaLa-onderwijs wordt gegeven in de doeltaal (met uitzondering van de Klassieke talen). Voor elke taal bestaat het aanbod elk semester uit één of twee cursussen van 5 EC die altijd op vrijdag worden ingeroosterd. Met instellingen is afgesproken om op vrijdag geen – of in ieder geval zo min mogelijk – lokaal masteronderwijs te programmeren, zodat studenten in de gelegenheid zijn om MaLa-cursussen te volgen.

Het panel heeft de MaLa-cursussen bestudeerd en stelt vast dat het MaLa-aanbod onderzoeksgericht is en functioneert als een aanvulling op het bestaande cursusaanbod. MaLa geeft de mogelijkheid expertise te bundelen en het aanbod voor studenten te verbreden. Het panel concludeert dan ook dat het aanbod van MaLa een belangrijke en waardevolle toevoeging kan zijn aan het vakkenpakket van masterstudenten taal- en letterkunde. Met name voor studenten Duits, Frans, Spaans en Italiaans biedt het MaLa-aanbod de nodige verrijking op het lokale aanbod voor studenten.

Het cursusaanbod van 2019-2020 wordt voor het eerst meerjarig (3 jaar) vastgelegd met vaste cursustitels en een vaste cursusbeschrijving. Het voordeel van deze (nieuwe) programmering is dat het MaLa-cursusaanbod in de Onderwijs- en Examenreglementen (OERen) van de deelnemende instellingen opgenomen kan worden. Hierdoor zullen naar verwachting de betrokken organisatiepartijen (examencommissies, programmacoördinatoren, onderwijsdirecteuren, docenten) meer vertrouwd raken met het MaLa-onderwijs. Het kan ook een aantal processen versoepelen. Studenten hoeven dan bijvoorbeeld niet meer voor iedere cursus instemming van een examencommissie te hebben voor deelname aan MaLa-onderwijs. De coördinator informeert het panel dat er een check zal plaatsvinden om te onderzoeken of de cursussen daadwerkelijk in de OERen van de deelnemende opleidingen zijn opgenomen.

Instream

De instroom in sommige cursussen is laag, soms zelfs zo laag dat de cursus wordt afgelast. Bij minder dan drie deelnemers komt een cursus te vervallen. Er zijn voor de lage instroom een aantal mogelijke oorzaken. De meeste studenten volgen Mala-onderwijs in hun vrije keuzeruimte, maar die ruimte is betrekkelijk klein, en daarbovenop kunnen ze ook kiezen uit lokaal aanbod. Ook was er tot nu toe nog geen landelijke afstemming over de wijze waarop (lokaal) de voorlichting over MaLa plaatsvindt. Daar komt nog bij dat studenten tot nu toe altijd toestemming moesten vragen aan de examencommissie van hun universiteit om een MaLa-cursus te kunnen volgen. Deze extra stap in het inschrijfproces werkte mogelijk afremmend. Door cursussen op te nemen in de Onderwijsexamenreglementen van de verschillende instellingen zou deze stap niet meer nodig zijn. Uit gesprekken blijkt verder dat studenten de reistijd naar andere instellingen als belemmerend ervaren. De inzet van *blended learning* zou deze hobbel in de toekomst mogelijk weg kunnen nemen.

Voorlichting

De voorlichting over het MaLa-aanbod valt onder de verantwoordelijkheid van de instellingen. Tijdens de voorlichting over de lokale masterprogramma's vindt in principe ook de voorlichting over Masterlanguage plaats. Er is een inhoudelijke basispresentatie beschikbaar die aangepast kan worden aan de betreffende masteropleiding. In 2019-2020 lanceert MaLa een promotiecampagne om het cursusaanbod meer bekendheid te geven. Studenten worden verder doorverwezen naar de website van Masterlanguage, waarin het volledige cursusaanbod en alle praktische informatie opgenomen staat. De MaLa-website heeft onlangs een nieuwe inrichting gekregen, zodat informatie voor zowel studenten als docenten aantrekkelijker wordt gepresenteerd en beter toegankelijk is. De website is van wezenlijk belang, omdat het de toegangspoort is tot het cursusaanbod en de cursusinschrijving. Het panel adviseert alle deelnemende instellingen om het MaLa-programma bij studenten onder de aandacht te brengen door ze actief te wijzen op deze website en/of door Masterlanguage met vaktitels en alle mogelijke specificaties van inhoud, leerdoelen, docenten, plaats en tijd online op te nemen.

De landelijke coördinator informeert het panel dat de lokale (doeltaal)docenten van de deelnemende instellingen een sleutelrol spelen bij het promoten van en informeren rond de MaLa-vakken. Deze lokale docenten zijn echter vaak onvoldoende vertrouwd met het aanbod van Masterlanguage waardoor zij geen stimulerende rol spelen bij het kiezen voor MaLa-vakken. Daarnaast begrijpt het panel dat een aantal mastercoördinatoren van de verschillende deelnemende instellingen (nog) niet open staat voor het opnemen van het MaLa-aanbod in hun masterprogramma omdat zij vrezen hierdoor studenten te verliezen voor bepaalde (kwetsbare) vakken uit het lokale aanbod. Om dit probleem te ondervangen worden voorstellen gedaan om te komen tot inbeddingsstrategieën in de lokale masteropleidingen waarbij MaLa-cursussen een deel van de stage, het stageonderzoek en/of een deel van de masterscriptie vervangen of in de vrije ruimte opgenomen worden en zo het lokale cursusaanbod niet bedreigen. Het panel is geïnformeerd dat het opofferen van een deel van de masterscriptie ten behoeve van MaLa-aanbod is gesuggereerd door een van de deelnemende instellingen voor een specifieke educatieve opleiding. Volgens het panel moet deze oplossingsrichting gespecificeerd worden en niet zonder meer als optie worden gepresenteerd.

Kwaliteitsborging

Iedere cursus wordt in principe verzorgd door twee docenten, elk afkomstig van een andere universiteit. Een van de twee docenten is tevens coördinator van de cursus. De Programmaraad houdt via de vakteams toezicht op de kwaliteit van de docentuur. De kwaliteitsborging van elke cursus valt onder de verantwoordelijkheid van het instituut dat de cursus aanbiedt (het penvoerende instituut). De coördinator van het vak – die verbonden is aan het penvoerende instituut – is verantwoordelijk voor het opstellen van de studiehandleiding, toetsen, de toetsdossiers, et cetera voor alle studenten die deelnemen aan het MaLa-vak. De examencommissie van het instituut waar de student staat ingeschreven als hoofdvakstudent en van welke de student na afronding van het programma het diploma ontvangt is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit en kwaliteitszorg van het gehele programma dat door de student gevolgd is.

Het panel vindt Masterlanguage een mooi initiatief, beschrijft de organisatiestructuur als logisch, en constateert dat het cursusaanbod relevant en interessant is voor masterstudenten. Uit de evaluaties van de cursussen blijkt ook dat de kwaliteit door studenten positief wordt beoordeeld. Het panel ziet de samenwerking van (twee) docenten van verschillende universiteiten in een cursus, én het feit dat studenten kennismaken met collega-studenten en docenten van andere instellingen als een verrijking voor alle betrokken partijen. De kwaliteit van het cursusaanbod is in de optiek van het panel goed geborgd. Door verschillende redenen is de animo voor Masterlanguage de afgelopen jaren beperkt geweest, maar het panel heeft er vertrouwen in dat de genomen maatregelen ertoe zullen bijdragen dat studenten in de toekomst meer van het aanbod gebruik gaan maken.

BACHELOROPLEIDING LITERATUUR & SAMENLEVING EN AFSTUDEERRICHTING TEXT MINING

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

In de aanloop naar de visitatie Moderne taal- en letterkunde heeft de Vrije Universiteit (VU) het visitatiepanel laten weten dat de afstudeerrichting Nederlands in bacheloropleiding Literatuur en Samenleving met ingang van september 2019 niet meer open staat voor nieuwe studenten. De studenten die bij deze specialisatie staan ingeschreven (instroom september 2018 en eerder) worden in de gelegenheid gesteld om de afstudeerrichting de komende drie jaren af te ronden (nominaal plus één jaar). De einddatum waarop studenten in deze afstudeerrichting de opleiding moeten hebben voltooid, is 31 augustus 2022.

Na overleg met de NVAO heeft de VU het visitatiepanel verzocht om de afstudeerrichting Nederlands mee te beoordelen en na te gaan of de afstudeerrichting in afbouw voldoet aan de kwalitatieve eisen voor de jaren waarin deze afstudeerrichting nog actief is.¹ Tevens is het panel gevraagd het besluit tot afbouw en de redenen daarvoor in zijn eindoordeel mee te wegen. Het panel heeft hieraan gehoor gegeven. Bij de beoordeling van de richting Nederlands op de vier standaarden van het beoordelingskader richt het panel zich daarom met name op de volgende aspecten:

- de kwaliteit van het cursusaanbod voor de resterende studenten
- de beschikbaarheid van gekwalificeerde docenten, ook met het oog op scriptiebegeleiding en –beoordeling
- de studeerbaarheid van het programma Nederlands
- de kwaliteitsborging van de toetsing in de richting Nederlands

Het panel betreurt het besluit van de universiteit om de afstudeerrichting Nederlands af te bouwen. Tijdens het locatiebezoek heeft het panel begrepen dat de zeer beperkte instroom van studenten en de daaruit voortkomende financiële problemen tot het besluit hebben geleid. Het panel vindt het jammer dat de levensvatbaarheid van de richting zozeer samenhangt met de financiële situatie. Het heeft tijdens het locatiebezoek dan ook de vraag gesteld of er geen mogelijkheid was om de richting door middel van een principe van onderlinge solidariteit (grotere opleidingen in de faculteit die zorg dragen voor de kleinere) in stand te houden. Dit bleek echter niet het geval.

Daarnaast heeft het panel uitgebreid met opleidingsmanagement en docenten gesproken over de initiatieven die zijn ontplooid om meer studenten te werven en om het imago van het Nederlands en literatuur in het algemeen te verbeteren. Het panel ziet de afbouw van de richting Nederlands aan de VU namelijk als een symptoom van een landelijke en zelfs internationale trend, waarin de populariteit van taal- en literatuuropleidingen tanende is. Deze trend heeft niet alleen gevolgen voor opleidingen Nederlands, maar ook voor programma's in de moderne vreemde talen. Een belangrijke oorzaak voor deze trend is volgens het panel de kwaliteit van het literatuur- en taalonderwijs op middelbare scholen en het gerelateerde slechte imago van talenstudies in het algemeen. De bacheloropleiding aan de VU is hier nu de dupe van, maar het is zeker niet de enige opleiding in Nederland die met dit probleem worstelt. Er is volgens het panel een landelijke aanpak met politieke steun nodig om het tij te keren. Het panel vindt het positief dat de afdeling Nederlands van de VU voornemens is om een rol te blijven spelen in deze plannen.

De kwaliteit van het programma Nederlands in Literatuur en Samenleving wordt door het panel positief beoordeeld. De nadruk die de opleiding legt op de manier waarop literatuur functioneert in de samenleving is relevant. De docenten zijn goed gekwalificeerd en hebben de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de ontwikkeling van het programma en in pogingen om de instroom te verhogen. De studenten met wie het panel sprak, waren vol lof over hun opleiding en docenten. Het was duidelijk dat ook zij de beslissing betreurden om de richting stop te zetten.

¹ brief van dhr. R. Hageman (NVAO) aan mw. J. Bekker (VU), d.d. 27/3/2019, kenmerk NVAO/20190967/ND

Text Mining

Het panel heeft kennisgenomen van het voornemen van de VU om de bestaande masteropleiding Taalwetenschappen uit te breiden met een specialisatie Text Mining en heeft hierover voorafgaand aan de visitatie een samenvatting van de startnotitie ontvangen. Tijdens het locatiebezoek heeft het panel bovendien met docenten, opleidingsmanagement en facultair management over Text Mining gesproken.

Text mining is een technologie die voortkomt uit de kunstmatige intelligentie en is erop gericht kennis en gestructureerde gegevens te extraheren uit teksten en uitingen in natuurlijke taal. Deze technologie kan worden ingezet voor wetenschappelijke doeleinden, maar ook voor een breed spectrum aan maatschappelijke en commerciële toepassingen, zoals de opsporing van fraude of andere criminele activiteiten, klanttevredenheidsonderzoek of het in kaart brengen van de publieke opinie op basis van uitingen op sociale media.

Het panel is in principe positief over het opstarten van een specialisatie Text Mining. Het is overtuigd van de maatschappelijke relevantie van de specialisatie en het belang van de bijbehorende kennis en vaardigheden in dit gebied voor toekomstige academici en academisch geschoolde professionals. Daarnaast denkt het panel dat Text Mining ook in traditioneel taalwetenschappelijk en letterkundig onderzoek een meerwaarde kan hebben, bijvoorbeeld bij het bestuderen van grote corpora van literaire en niet-literaire teksten.

Text Mining situeert zich op het snijvlak van taalkunde en informatietechnologie. De beoogde leerresultaten die zijn beschreven in de startnotitie zijn volgens het panel passend voor een academische masterspecialisatie in Text Mining. De toevoeging van nog een specialisatie aan de masteropleiding Taalwetenschappen maakt het profiel van die opleiding, die nu al bestaat uit vier specialisaties, echter wel nóg heterogener. Het panel onderschrijft daarom het voornemen om de specialisatie Text Mining in 2022 te laten accrediteren als nieuwe opleiding.

De specialisatie beoogt studenten toe te laten met zeer diverse vooropleidingen, van computerwetenschappen, biotechnologie en geneeskunde tot rechten, economie en geesteswetenschappen. Om een studentengroep met zulke diverse vooropleidingen in een programma van één jaar te kunnen opleiden in Text Mining vindt het panel het wenselijk dat de opleiding overweegt om ingangseisen te hanteren met betrekking tot voorkennis in taalkunde en taaltechnologie. Het panel denkt dat er voldoende mogelijkheden zijn om de voorkennis van studenten op het gebied van taaltechnologie en taalwetenschappen te vergroten en uniformeren, bijvoorbeeld met behulp van een zomercursus, een Massive Open Online Course (MOOC) of de universiteitsbrede minor op het terrein van Digital Humanities.

In de vakbeschrijvingen die zijn opgenomen in de startnotitie lijkt de nadruk sterk te liggen op het aanleren van taaltechnologische vaardigheden en minder op taalkunde en academische vorming. Het panel raadt daarom aan om, naast een zomercursus, MOOC of minor op het gebied van taalkunde, het programma meer te richten op academische vorming. Het panel adviseert om bijvoorbeeld een cursus op te nemen waarin ethische en juridische aspecten aan bod komen die een rol spelen bij het analyseren van grote hoeveelheden persoonlijke data, zoals privacy. Dit zou ook goed aansluiten bij het maatschappelijke profiel van de Vrije Universiteit. Gezien het multidisciplinaire karakter van de verwachte studentenpopulatie en de interdisciplinaire benaderingswijze van Text Mining zal de opleiding Taalwetenschappen onder andere bij het begeleiden en beoordelen van scripties moeten samenwerken met docenten uit de disciplines waaruit studenten afkomstig zijn, dus ook buiten de faculteit Geesteswetenschappen. Het panel adviseert daar vooraf goede afspraken over te maken met de (mogelijk) betrokken docenten.

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Bacheloropleiding Literatuur & Samenleving richting Nederlands

Vanwege de lage studentenaantallen zullen vanaf september 2019 geen studenten meer worden toegelaten tot de richting Nederlands. De opleiding blijft tot augustus 2022 toegankelijk voor studenten die al aan de richting begonnen zijn (zie verder de inleiding van de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving over de afschaffing van de richting Nederlands). De instroom van de richting Engels ligt stabiel op ca. 45 eerstejaarsstudenten per jaar sinds deze in het Engels wordt aangeboden (2016-17). Deze richting blijft dan ook gehandhaafd. In dit rapport worden beide afstudeerrichtingen beoordeeld. Bij de bespreking van de richting Nederlands zal de nadruk liggen op de beschikbaarheid van gekwalificeerde docenten, ook met het oog op scriptiebegeleiding en –beoordeling, de studeerbaarheid van het programma Nederlands en de kwaliteitsborging van de toetsing in de richting Nederlands.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

Doel en profiel

De bacheloropleiding Literatuur en Samenleving richt zich op de wisselwerking tussen hedendaagse en historische literatuur en samenleving. Vragen die daarbij aan de orde komen, zijn: wat is de rol van literatuur in de samenleving en wat is de invloed van de samenleving op de vorm en inhoud van literatuur? Voorbeelden hiervan zijn de weerspiegeling van emancipatoire bewegingen zoals het feminisme en dekolonisatie in de literatuur. En bijvoorbeeld ook de vraag: welke verantwoordelijkheid hoort bij het schrijven, uitgeven, voortleven en recipiëren van literatuur over maatschappelijke thema's zoals het slavernijverleden of de aanslagen van 11 september?

Het doel van de opleiding is om de student gespecialiseerde kennis, vaardigheden en inzicht bij te brengen over deze thematiek en hem of haar voor te bereiden op de wetenschapsbeoefening in het vakgebied. Daarnaast is er aandacht voor persoonlijke ontplooiing, de bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, diversiteit en uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands en/of het Engels. De opleiding heeft niet alleen een academische, maar ook een duidelijke professionele oriëntatie, zoals de mogelijkheid om stage te lopen in het derde jaar. Ook geven studenten tijdens werkcolleges een (digitaal) tijdschrift uit en schrijven zij fictie.

De opleiding heeft twee afstudeerrichtingen: Nederlandse en Engelse literatuur. De afstudeerrichting Nederlands focust op het literaire veld en de vraag welke rol bijvoorbeeld uitgever, pers en erfgoedinstellingen hebben in de waardeoordeelsvorming over literatuur. Ook de veranderingen in het literaire veld als gevolg van de digitalisering komen aan de orde. In de afstudeerrichting Engels staat de relatie tussen literatuur en visuele media centraal. Het gaat dan bijvoorbeeld om de vraag welke relaties literatuur aangaat met andere media zoals film, televisie, strips en games.

Het panel vindt het profiel van de opleiding, die uitsluitend gericht is op letterkunde, bijzonder. Met deze focus onderscheidt de bacheloropleiding zich van de traditionele talenopleidingen die taal- en letterkunde doorgaans combineren. De studenten van de richting Nederlands die het panel sprak waren erg enthousiast over het profiel van de opleiding, maar uit geringe instroom blijkt dat de focus

op literatuur en het literaire veld veel potentiële studenten toch niet kan overtuigen om voor deze opleiding, richting Nederlands, te kiezen. De richting Engels is met haar aandacht voor de relatie tussen literatuur en visuele media volgens het panel meer onderscheidend van andere letterkundige bacheloropleidingen in het land. Ook heeft de verengelsing van het programma een positief effect gehad op de instroom.

Ondanks zijn waardering voor het bijzondere profiel heeft het panel wat twijfels over de nauwe focus van beide afstudeerrichtingen en de gevolgen die dit heeft voor de vervolgopleiding en baankansen van afgestudeerden in het onderwijs. Studenten die leraar Nederlands of Engels willen worden, bijvoorbeeld, moeten in de schoolvakminor alsnog vakken in taalbeheersing en taalkunde volgen om te kunnen doorstromen naar de tweejarige educatieve master. Doordat studenten die het leraarschap ambiëren de minor moeten vullen met taalbeheersing en taalkunde biedt de bacheloropleiding geen directe toegang tot het tweedegraads docentschap, waarvoor in de bachelor een educatieve minor moet worden gevolgd. Er is hierdoor in de vrije ruimte geen ruimte voor verdere specialisatie of een buitenlandverblijf. De bacheloropleiding biedt wel directe toegang tot letterkundige masters en masters in schrijven en vertalen. Ook een researchmaster behoort bij goede studieresultaten tot de mogelijkheden.

Beoogde leerresultaten

De opleiding hanteert veertien algemene beoogde leerresultaten die zijn geënt op de Dublin-descriptoren en gelden voor beide afstudeerrichtingen (zie bijlage 1). De leerresultaten zijn in de optiek van het panel wat betreft niveau en oriëntatie passend voor een bacheloropleiding in de letterkunde en zijn afgestemd op het beroepenveld. Het zijn volgens het panel wel vrij veel algemene beoogde leerresultaten, waar ook enige overlap tussen zit. Daarnaast is het verschil tussen kennis, inzicht en vaardigheden niet altijd helder. Het leerresultaat 'beschikt over de basisvaardigheid: elementaire kennis van de cultuurgeschiedenis', bijvoorbeeld, combineert kennis en vaardigheid en staat daarom genoteerd als Dublin-descriptor 2 (toepassen van kennis en inzicht), terwijl deze volgens het panel onder descriptor 1 valt (kennis en inzicht). Het panel adviseert de leerresultaten scherper te formuleren en nog eens te kijken naar de overlap.

Naast de algemene beoogde leerresultaten heeft elke richting vijf specifieke leerresultaten. De speerpunten van de richtingen zijn volgens het panel goed vertaald in deze leerresultaten; bij Nederlands zijn de Nederlandse literatuur en het literaire veld vertegenwoordigd, bij Engels de Engelstalige literatuur en visuele cultuur. Niveau en de oriëntatie van de leerresultaten passen bij niveau en oriëntatie van de afstudeerrichtingen in de bacheloropleiding. Het panel raadt aan om het beoogde taalvaardigheidsniveau voor de richting Engels gemakkelijker meetbaar te maken door het te definiëren volgens de niveaus van het Common European Framework of Reference (CEFR).

Masteropleiding Letterkunde

Profiel en doel

Het doel van de masteropleiding Letterkunde is afgestudeerden af te leveren die belezen zijn in de literatuur van het gekozen taalgebied, die kennis hebben van literatuurwetenschap en die beschikken over uitstekende lees- en schrijfvaardigheden. Een alumnus van deze opleiding is in staat zelfstandig een wetenschappelijke letterkundige onderzoeksvraag te formuleren, het onderzoek uit te voeren en hierover op adequate wijze te rapporteren. Ten slotte heeft hij kennis van en inzicht in de intellectuele en academische waarden die ten grondslag liggen aan onderzoek naar literaire teksten. De opleiding stelt zich ten doel letterkundigen af te leveren die goed zijn toegerust voor een wetenschappelijke carrière of een meer toegepaste, maatschappelijke loopbaan, bijvoorbeeld bij een uitgeverij, een erfgoedorganisatie of een literaire instelling.

De masteropleiding kent twee afstudeerrichtingen: 'Nederlandse letterkunde en het literaire veld' en 'English Literature in a Visual Culture'. In de richting Nederlands wordt de Nederlandstalige literatuur bestudeerd in relatie tot het literaire bedrijf (uitgevers, critici, literair agenten) en literaire instellingen, zoals het Letterenfonds en de Stichting Lezen. Er is eveneens aandacht voor creatief schrijven en literaire socialisatie en leesbevordering. De kern van de afstudeerrichting Engels is de

relatie tussen woord en beeld in de Engelstalige literatuur, bijvoorbeeld in de vorm van *ekphrasis*, illustraties, boekverfilmingen en –verstrippingen. Het panel is van mening dat de aandacht voor literatuur in visuele cultuur in de richting Engels onderscheidend is ten opzichte van andere letterkundige masteropleidingen in het land. Bovendien sluit deze focus aan bij het belang van beeld in de hedendaagse maatschappij. Het interdisciplinaire karakter van deze richting is vervat in de onderwerpkeuze en krijgt in de collegebanken gestalte doordat cursussen ook door studenten van de opleidingen Communicatie- en Informatiewetenschappen en Kunst- en Cultuurwetenschappen worden gevolgd.

Net als in de bacheloropleiding wordt de rode draad in beide afstudeerrichtingen gevormd door vier fundamentele kernbegrippen die van invloed zijn op de literatuur van de hedendaagse maatschappij: digitalisering, globalisering, commercialisering en visualisering. Het panel is positief over deze invalshoek, al heeft het aan de hand van het zelfevaluatierapport en tijdens het locatiebezoek niet echt een duidelijk beeld kunnen krijgen van de precieze invulling van deze thema's in het programma. Met name de richting 'Nederlandse letterkunde en het literaire veld' zou volgens het panel aan scherpte kunnen winnen en zich duidelijker kunnen onderscheiden van andere letterkundige masters door meer nadruk te leggen op de vier kernbegrippen. Op die manier kan de masteropleiding zich nadrukkelijker profileren ten opzichte van andere letterkundige opleidingen, zoals de duale master redacteur/editor aan de Universiteit van Amsterdam die ook gericht is op het uitgeverijwezen. De aanwezigheid van een 'vrije schrijver', ofwel *writer in residence*, aan de VU en de cursus creatief schrijven zijn troeven die volgens het panel beter ingezet kunnen worden om de richting Nederlands meer een eigen gezicht te geven. Daarmee heeft de opleiding, die te maken heeft met een dalende instroom, hopelijk ook een grotere aantrekkingskracht op toekomstige studenten.

Beoogde leerresultaten

De doelen van de masteropleiding zijn vertaald in vier algemene beoogde leerresultaten en twee specifieke leerresultaten voor elke afstudeerrichting (zie Bijlage 1). De leerresultaten, die zijn beschreven aan de hand van de Dublin-descriptoren, zijn passend voor een academische masteropleiding en afgestemd op het beoogde beroepenveld van de opleiding. Het panel vindt de beoogde leerresultaten wel heel algemeen. Het denkt dat het profiel van de opleiding aan scherpte zou kunnen winnen door de vier kernbegrippen digitalisering, globalisering, commercialisering en visualisering in de leerresultaten te integreren. Ook raadt het aan de leerresultaten voor een maatschappelijke loopbaan te concretiseren. Het panel denkt daarbij bijvoorbeeld aan de vaardigheden die nodig zijn om de vertaalslag te maken van wetenschap naar een breder publiek. De connectie met het literaire veld die in de richting Nederlands wordt gelegd, zou ook duidelijker naar voren mogen komen in de specifieke leerresultaten van die track.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Profiel en doel

De masteropleiding Taalwetenschappen stelt zich ten doel studenten kennis, vaardigheden en inzicht op het gebied van de taalwetenschappen bij te brengen en hen voor te bereiden op het verrichten van taalkundig onderzoek. Daarnaast wordt aandacht besteed aan persoonlijke ontplooiing, maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands en/of het Engels. De opleiding wil *academic professionals* afleveren die in staat zijn taalwetenschappelijk onderzoek uit te voeren en daarover te communiceren, die het taalkundige begrippenapparaat kennen en die specialistische kennis hebben op het gebied van taaldocumentatie, bijbelvertaling, taalstoornissen of Nederlands als tweede taal.

De opleiding Taalwetenschappen heeft twee afstudeerrichtingen: 'Toegepaste Taalwetenschap' (TT) en 'Linguistic Consultancy and Language Documentation' (LCLD). Elke richting heeft twee specialisaties: 'Taalstoornissen' en 'Nederlands als tweede taal' in TT en 'Linguistics' en 'Bible Translation' in LCLD. Naast het hierboven omschreven algemene doel hebben de afstudeerrichtingen ook specifieke doelen. TT is, zoals de naam al impliceert, gericht op de toepassing van taalwetenschappelijke inzichten; LCLD heeft een primair wetenschappelijke oriëntatie.

Beide specialisaties in de afstudeerrichting 'Toegepaste Taalwetenschap' richten zich op taalverwervingssituaties met een evidente maatschappelijke relevantie, namelijk het leren van het Nederlands als tweede taal (NT2) of specifieke taal- en gehoorstoornissen. Studenten leren bijvoorbeeld over de positie van diverse groepen van NT2-leerders in de samenleving of over de specifieke kenmerken van moedertaalverwerpers die zich atypisch ontwikkelen, zoals dyslecten of slechthorenden. Daarbij wordt een interdisciplinaire benadering toegepast, waarin logopedie, audiologie, onderwijskunde en ontwikkelingspsychologie een rol spelen.

Beide specialisaties in de richting LCLD hebben een wetenschappelijke oriëntatie en richten zich op het zelfstandig verrichten van wetenschappelijk onderzoek met adequate methodes, zoals het opzetten van experimenteel onderzoek, het analyseren van spraak- en taaldata of taalkundige analyse van Griekse en Hebreeuwse bijbelteksten. De specialisatie 'Linguistics' is gericht op het uitvoeren van taalwetenschappelijk onderzoek naar relatief onbekende talen, met het accent op de relatie tussen talige en culturele praktijken (antropologische taalwetenschap) en de praktische implementatie van taalkundige analysetechnieken in het veld. In de specialisatie 'Bible Translation' leren studenten op wetenschappelijke wijze om te gaan met vertaalproblemen m.b.t. de bijbel.

Vanwege de verschillende aard en oriëntatie van de vier specialisaties loopt het beroepsperspectief van afgestudeerden uiteen. Alumni van de specialisaties 'Taalstoornissen' en 'Nederlands als tweede taal' kunnen bijvoorbeeld aan de slag als ontwikkelaar van lesmateriaal of taaltoetsen bij educatieve uitgeverijen, bij organisaties voor kinderen met een communicatieve beperking of als NT2 docent. Studenten van de specialisatie 'Nederlands als tweede taal' ontvangen naast hun masterdiploma ook het certificaat NT2-docent, waardoor zij zowel vakinhoudelijk als didactisch bevoegd zijn. Afgestudeerden van 'Linguistics' en 'Bible Translation' worden voorbereid op een carrière in de wetenschap, als onderzoeker van niet-gedocumenteerde talen of als Linguistic Consultant in Bible Translation voor talen waarin nog geen bijbelvertalingen voorhanden zijn.

Het panel stelt vast dat het profiel van de masteropleiding veelzijdig is: de opleiding biedt veel mogelijkheden tot specialisatie en herbergt behoorlijk unieke expertisegebieden zoals bijbelvertaling en antropologische taalwetenschap. Het panel waardeert ook de oriëntatie op maatschappelijke vraagstukken en de beroepspraktijk van de richting TT en het feit dat studenten in staat worden gesteld om het certificaat NT2-docent te behalen. Het panel denkt dat de opleiding haar aantrekkingskracht en instroom zou kunnen vergroten door de unieke specialisaties beter voor het voetlicht te brengen op de VU-website en in voorlichtingsactiviteiten en door aantrekkelijkere namen voor de afstudeerrichtingen en cursussen te gebruiken. Met name de naam LCLD is in de optiek van het panel onduidelijk; de gekozen naam zegt weinig over de inhoud van de specialisatie. Verder viel het het panel op dat de specialisatie 'Bible Translation' in het algemeen weinig zichtbaar is in de informatievoorziening.

Beoogde leerresultaten

Het algemene doel van alle vier de specialisaties van de masteropleiding is vertaald in beoogde leerresultaten in vier categorieën: Intellectuele basisvaardigheden, Onderzoekende houding, Disciplinaire kennis en Vakoverstijgende vaardigheden (zie Bijlage 1). Daarnaast zijn er beoogde leerresultaten voor de twee afstudeerrichtingen. Het panel stelt vast dat de academische en professionele oriëntatie van de afstudeerrichtingen tot uitdrukking komen in de beoogde leerresultaten, bijvoorbeeld in het beoogde leerresultaat 2 van de richting LCLD en het beoogde leerresultaat 3 van de richting TT. Voor de specialisatie 'Bible Translation' zijn echter geen specifieke eindtermen geformuleerd en die van TT zijn maar beperkt van toepassing op de specialisatie 'Nederlands als tweede taal'. Het panel raadt daarom aan om de beoogde leerresultaten uit te breiden en te specificeren voor elke specialisatie. Dit zal bijdragen aan een meer expliciete profilering van de masteropleiding en de vier specialisaties.

De keerzijde van het veelzijdige of heterogene profiel van de masteropleiding is dat ook het niveau van de instromende studenten verschilt. Er zijn toelatingseisen ten aanzien van

taalwetenschappelijke kennis, en studenten die van een hbo-opleiding komen, moeten een premasterprogramma volgen voordat zij worden toegelaten, maar desondanks hebben niet alle beginnende studenten dezelfde taalwetenschappelijke kennisbasis. De beoogde leerresultaten zijn hieraan aangepast en geven meer gewicht aan intellectuele basisvaardigheden, een onderzoekende houding en vakoverstijgende vaardigheden dan aan disciplinaire kennis. Het panel heeft begrip voor deze keuze en constateert dat de beoogde leerresultaten wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie passend zijn voor een academische masteropleiding.

Overwegingen

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

De bacheloropleiding heeft twee afstudeerrichtingen: Nederlandse en Engelse literatuur. De richting Engels is met haar aandacht voor de relatie tussen literatuur en visuele media volgens het panel meer onderscheidend dan de richting Nederlands. Het panel heeft enige twijfel over de exclusieve focus op letterkunde; studenten die het leraarschap ambiëren moeten hun keuzeruimte vullen met taalbeheersing en taalkunde om door te kunnen stromen naar de tweejarige educatieve master, waardoor er geen ruimte is voor een buitenlandverblijf of verdere specialisatie. De aansluiting op (research)masters in letterkunde of schrijven en vertalen is goed.

De leerresultaten zijn in de optiek van het panel wat betreft niveau en oriëntatie passend voor een bacheloropleiding in de letterkunde en zijn afgestemd op het beroepenveld. Het panel adviseert om de nu vrij algemene leerresultaten wat te concretiseren en nog eens te kijken naar de overlap. Het panel raadt aan om het beoogde taalvaardigheidsniveau voor de richting Engels te definiëren volgens de niveaus van het Common European Framework of Reference (CEFR), zodat het makkelijker meetbaar is.

Masteropleiding Letterkunde

De masteropleiding Letterkunde kent twee afstudeerrichtingen: 'Nederlandse letterkunde en het literaire veld' en 'English Literature in a Visual Culture'. Het panel vindt de aandacht voor literatuur in visuele cultuur in de richting Engels origineel en onderscheidend. De richting Nederlandse letterkunde en het literaire veld zou zich duidelijker kunnen profileren, bijvoorbeeld door meer nadruk te leggen op de kernbegrippen digitalisering, globalisering, commercialisering en visualisering.

De beoogde leerresultaten van beide richtingen zijn passend voor een academische masteropleiding en afgestemd op het beoogde beroepenveld van de opleiding. De beoogde leerresultaten zijn wel heel algemeen. Het panel denkt dat het profiel van de opleiding aan scherpte zou kunnen winnen door de vier kernbegrippen in de leerresultaten te integreren. Ook raadt het aan de leerresultaten voor een maatschappelijke loopbaan, zoals op het gebied van de valorisatie van wetenschap, te concretiseren.

Masteropleiding Taalwetenschappen

De masteropleiding Taalwetenschappen heeft twee afstudeerrichtingen: 'Toegepaste Taalwetenschap' (TT) en 'Language Consultancy and Linguistic Documentation' (LCLD). Elke richting heeft twee specialisaties: 'Taalstoornissen' en 'Nederlands als tweede taal' in TT en 'Linguistics' en 'Bible Translation' in LCLD. Het profiel van de opleiding is veelzijdig; en de aangeboden expertisegebieden bijbelvertaling en antropologische taalwetenschap zijn uniek. Het panel waardeert ook de oriëntatie op maatschappelijke vraagstukken en de beroepspraktijk, zoals de mogelijkheid om tegelijk met de master het certificaat NT2-docent te behalen.

Er zijn algemene beoogde leerresultaten gedefinieerd en leerresultaten per afstudeerrichting. In deze leerresultaten komen de academische en professionele oriëntaties van de opleiding goed tot uitdrukking. Ze zijn ook aangepast aan het niveau van de instromende studentenpopulatie, die heterogeen is wat betreft vooropleiding. De leerresultaten zijn in de optiek van het panel wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie passend voor een academische masteropleiding, maar het panel adviseert ook voor de afzonderlijke specialisaties leerresultaten te formuleren. Dit zal bijdragen aan een meer expliciete profilering van de vier specialisaties.

Conclusie

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Masteropleiding Letterkunde: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Masteropleiding Taalwetenschappen: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

Curriculum

Het curriculum van de afstudeerrichting Nederlands is opgebouwd langs drie leerlijnen: literaire theorieën, literatuurgeschiedenis en literatuur, markt en samenleving (zie Bijlage 2 voor een overzicht van het programma). Daarnaast is er aandacht voor de gestructureerde verdieping van academische, communicatieve en tekstanalytische vaardigheden en het schrijven van fictie. Het eerste jaar biedt een inleiding in literatuurtheoretische vraagstukken, actuele thema's in literatuur en de rol van literatuur in sociale en politieke veranderingen. Ook wordt een basis gelegd in het verwerven van academische vaardigheden. Het tweede jaar biedt verdieping en verbreding in cursussen over de geschiedenis van de letterkunde en verdere uitwerking van de relatie tussen literatuur en maatschappij. In het derde jaar wordt op een hoger niveau op deze thematiek voortgebouwd in de cursus *Literatuur in een veranderende wereld*, die tevens voorbereidt op de scriptie. In het eerste semester is er ruimte voor een verbredende of verdiepende minor, een stage of een buitenlandverblijf. De opleiding wordt afgesloten met het scriptiecolloquium en de scriptie.

Het curriculum van de afstudeerrichting Engels is eveneens opgezet langs drie leerlijnen: literaire theorieën, literatuur in een veranderende wereld en literatuur in een visuele cultuur. Ook in deze richting wordt parallel aan de inhoudelijke leerlijnen gewerkt aan gestructureerde verdieping van academische, communicatieve en tekstanalytische vaardigheden en het schrijven van fictie. Omdat het programma van de richting Engels geheel Engelstalig is, zijn er in het eerste en tweede jaar ook cursussen op het gebied van taalbeheersing geprogrammeerd (*Academic English Grammar en Writing, Global English, Pronunciation of Presentation en Writing 2*). Het curriculum van Engels volgt dezelfde lijn als dat van de richting Nederlands: van inleidend in jaar 1 en verbredend in het tweede jaar naar verdiepend in het laatste bachelorjaar. Ook in de richting Engels is er in het derde jaar eerst ruimte voor een minor, stage of buitenlandverblijf en staat het tweede semester in het teken van cursussen ter voorbereiding op de scriptie en de scriptie zelf. Daarnaast is er in de laatste periode nog het vak *Career Orientation*.

Het panel is in principe positief over de opbouw van de programma's van de beide richtingen met inhoudelijke leerlijnen en een opbouwende moeilijkheidsgraad van jaar 1 naar jaar 3. De studenten van de richting Nederlands zijn tevreden over de chronologische lijn in de literatuurhistorische vakken, de diepgang van het programma en de balans tussen literaire en theoretische vakken. De volgorde van het programma van de richting Engels is in de optiek van het panel iets minder logisch dan die van de richting Nederlands. Dit bleek onder andere uit het studentenhoofdstuk en het gesprek met studenten tijdens het locatiebezoek. Zo wordt het overzicht van de Engelstalige literatuurgeschiedenis verspreid over verschillende vakken aangeboden en is een vak over schrijfvaardigheid geprogrammeerd ná een vak waarvoor al een essay moet worden geschreven (*Academic skills* in periode 3 van het eerste jaar). Hetzelfde geldt voor de cursussen *Presentation* en *Pronunciation*: studenten lieten weten deze cursussen heel nuttig te vinden, maar ze liever te hebben

gevolgd voordat zij presentaties moesten geven. Het panel adviseert daarom om de volgorde van de cursussen in de richting Engels te herbekijken.

Hoewel de namen van de cursussen dit niet altijd doen vermoeden, is er gezien het VU-speerpunt 'diversiteit' in het curriculum van beide richtingen voldoende aandacht voor niet-Westerse literatuur, (post)kolonialisme, feminisme en pre-moderne literatuur. Volgens het panel slagen docenten er over het algemeen in om de studenten voldoende kennis te laten maken met het recente onderzoek op het gebied van de cursusthema's. Studenten van de richting Nederlands gaven wel aan dat ze het op prijs stellen om zelf nog vaker actief en expliciet betrokken te worden bij lopend onderzoek, zodat dit niet ervaren wordt als iets dat door anderen wordt gedaan. Het panel nodigt de docenten uit om na te gaan of ze nog beter aan deze wens van de studenten tegemoet kunnen komen. De aandacht voor het gebruik van digitale bronnen in de eerstejaarsvakken 'Methoden en technieken' en 'Digital Literary Studies' is in de optiek van het panel waardevol. Het panel begreep uit de resultaten van cursusevaluaties en het gesprek met studenten tijdens het locatiebezoek dat de module *English: international communication* in de richting Engels door studenten niet zo goed beoordeeld wordt, omdat deze geen literaire focus heeft. Inmiddels zijn maatregelen genomen om dit te verbeteren. Ten slotte had het panel twijfels bij de *Verkenningmodule* (richting Nederlands) en *Orientation Module* (richting Engels), waarin studenten bekend worden gemaakt met de universiteitsbibliotheek en de studieadviseur. Op dit moment ontvangen studenten voor deze modules 0 EC, terwijl zij wel geacht worden aanwezig te zijn. Het panel vindt dit onwenselijk en raadt de opleiding aan hiernaar te kijken.

Het panel constateert op basis van het cursusmateriaal op de digitale leeromgeving Canvas dat de leerdoelen van de cursussen in de beide richtingen helder zijn geformuleerd. Alle beoogde leerresultaten van de opleiding zijn in de curricula van de twee specialisaties geïntegreerd.

Mixed classroom en werkvormen

Sinds de afstudeerrichting Engels in het Engels wordt aangeboden (vanaf 2016-17) is er in die richting een stabiele instroom van ongeveer 45 eerstejaarsstudenten per jaar. Grofweg de helft komt niet uit Nederland, maar uit Europese landen of de rest van de wereld, zoals Azerbeidjan, Brazilië, Canada, China, Ghana, Rusland, de V.S., Zimbabwe en Zuid-Afrika. Bij de indeling van de groepen wordt ervoor gezorgd dat de samenstelling bij elke cursus wisselt, zodat er geen groepsvorming ontstaat van Nederlandse studenten aan de ene kant en internationale studenten aan de andere. Aan het begin van het eerste jaar wordt veel aandacht besteed aan de kennismaking met medestudenten, de universiteit en, voor de internationale studenten, Nederland. Docenten maken in de cursussen gebruik van inzichten uit de universiteitsbrede workshops over *mixed classrooms* om een stimulerende omgeving te creëren voor de diverse groep studenten. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding het concept *mixed classroom* heeft geïmplementeerd. Dankzij het kleinschalige karakter van de opleiding is er veel kleinschalig werkgroeponderwijs met activerende werkvormen. Studenten ontvangen veel opbouwende feedback waardoor zij zich gestimuleerd en geactiveerd voelen om zichzelf te verbeteren.

Scriptietraject

Studenten stellen zelf een scriptieonderwerp voor dat past bij het overkoepelende thema van hun afstudeerrichting en de expertise van de beoogde begeleider. De formele eisen aan de scriptie en de inrichting van het scriptietraject staan beschreven in de scriptieregeling van de faculteit. Op 1 maart levert de student een scriptiecontract in, waarin de definitieve onderwerpkeuze, hoofdstukindeling en literatuurlijst zijn vastgelegd. Begeleider en student zien elkaar vier keer om commentaar op de eerste versies van de tekst te bespreken. Naast de individuele begeleiding is er het scriptiecolloquium (drie colleges) waarin aandacht wordt besteed aan het formuleren van een onderzoeksvraag en het gebruik van referentiestijlen. De student heeft tot 1 juni de tijd om de scriptie af te ronden, met mogelijkheid om te herkansen tot 1 juli. Het panel is positief over het scriptiecontract en stelt vast dat het scriptietraject goed is ingericht. Het adviseert wel om bij de begeleiding meer aandacht te besteden aan de vraag in hoeverre de onderzoeksvraag vernieuwend is en het onderzoek vooruit

helpt. Het viel het panel namelijk op dat de scripties in de steekproef niet altijd echt nieuwe inzichten opleverden.

Arbeidsmarktoriëntatie

Het panel is positief over de aandacht voor arbeidsmarktoriëntatie in het curriculum van beide richtingen, die ook past bij de thematiek van de bacheloropleiding: literatuur en samenleving. De vakken *Career Orientation* en *Boekwetenschap en literair bedrijf*, de excursies naar uitgeverijen en het CPNB, de mogelijkheden om een stage te lopen en de ruimte voor het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van het schrijven van fictie bieden de studenten goed zicht op de beroepspraktijk. De opleiding onderhoudt via informele activiteiten en de Raad van Advies contact met alumni. Het panel is enthousiast over de inzet van alumni bij de arbeidsmarktoriëntatie van studenten, bijvoorbeeld in gastcolleges.

Studeerbaarheid, studiebegeleiding en informatievoorziening

Een redelijk groot deel van de studenten loopt gedurende het traject studievertraging op: van de cohortjaren 2013 en 2014 voltooide slechts 35% en 24% de opleiding in drie jaar. Dit zal deels het gevolg zijn van bewuste keuzes en persoonlijke problemen, maar het panel denkt dat ook een aantal wijzigingen in de volgorde van de vakken de studeerbaarheid zou kunnen vergroten. Het gaat om de plaats van de cursussen *Writing 2* en *Presentation* en *Pronunciation* in het tweede jaar van de richting Engels (zie hierboven). Studenten van de richting Nederlands noemden de piekbelasting in periode 4 van jaar 3 als een verbeterpunt ten aanzien van de studeerbaarheid. In deze periode volgen zij twee vakken en moeten ze daarnaast beginnen met de scriptie, wat zij ervaren als een te grote belasting. Het panel is positief over het scriptiecontract en de inrichting van het scriptietraject, die een positieve invloed lijken te hebben op de studeerbaarheid en het voorkomen van studievertraging in de scriptiefase. Het raadt wel aan de programmering in periode 4 nog eens te bekijken.

De studiebegeleiding en informatievoorziening door docenten is vanwege hun nabijheid, bereikbaarheid en hulpvaardigheid goed, maar de studieadviseur is volgens studenten niet goed bereikbaar. De informatievoorziening via de digitale leeromgeving Canvas lijkt adequaat. Het panel waardeert het initiatief om het studentmentoraat te starten, waarin ouderejaarsstudenten eerstejaarsstudenten helpen bij persoonlijke problemen of studiegerelateerde vragen. Het denkt echter dat ook mentorschap van een docent zou kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de studiebegeleiding.

De voorlichting over het programma aan aankomende studenten op de VU-website kan volgens het panel verbeterd worden.

Docentenkorps

Op basis van de gesprekken tijdens het locatiebezoek en de documentatie heeft het panel een goede indruk van het docentenkorps. Alle docenten zijn gepromoveerde actieve onderzoekers. Ze hebben vrijwel allemaal een basiskwalificatie onderwijs (BKO) behaald. Vijf van de zestien docenten hebben een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO). De docenten die college verzorgen in het Engels, zijn moedertaalspreker, anglist of beschikken over een certificaat taalvaardigheid Engels op minimaal C1-niveau. Studenten prezen de docenten om hun didactische en vakinhoudelijke kwaliteiten, betrokkenheid en benaderbaarheid. De onderwijskundige kwaliteiten van het docentenkorps blijken ook uit het feit dat vier stafleden in de afgelopen vijf jaar de facultaire onderwijsprijs hebben gewonnen. Het panel is ook te spreken over de professionaliteit van de docenten, omdat zij de kwaliteit van cursussen doorlopend tegen het licht houden.

Het panel heeft grote waardering voor het doorzettingsvermogen en de veerkracht waarmee het docentenkorps van Letterkunde de afgelopen jaren aan het curriculum heeft gewerkt en heeft geprobeerd om de instroom in de richting Nederlands, in zowel de bachelor- als de masteropleiding, te vergroten. De personele bezetting van de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving is op dit moment ruim voldoende, en het panel heeft van het faculteitsbestuur begrepen dat dit niet zal veranderen. De docenten zullen tot augustus 2022 het bachelorprogramma in de richting Nederlands

verzorgen en beschikbaar blijven voor de scriptiebegeleiding en –beoordeling van de nog studerende cohorten. Dit maakt het volgens het panel voor de laatste studenten in de richting Nederlands goed mogelijk om het programma uiterlijk in augustus 2022 te voltooien. Een deel van de staf zal, vanwege de afschaffing van de richting Nederlands in de bacheloropleiding, op termijn ook worden ingezet in andere opleidingen aan de faculteit, zoals Communicatie- en Informatiewetenschappen en Journalistiek.

Masteropleiding Letterkunde

Het curriculum van de afstudeerrichting ‘Nederlandse letterkunde en het literaire veld’ bestaat uit twee verplichte inleidende modules van elk 6 EC (zie Bijlage 2). De keuzeruimte richten studenten in met vijf cursussen van 6 EC of met drie cursussen van 6 EC en een stage van 12 EC. Ook is het mogelijk de stage te vervangen door de vakken *Werkcollege Oudere Letterkunde* en *Werkcollege Moderne Letterkunde* te volgen. Naast cursussen bij de afstudeerrichting Engels kunnen studenten ook keuzevakken kiezen aan één van de zusteropleidingen in het land of uit het landelijke cursusaanbod Masterlanguage (zie p. 11). De opleiding wordt afgesloten met een scriptie van 18 EC. De module *The Material Book* (6 EC) in het eerste semester wordt ook gevolgd door studenten van de richting *English Literature in a Visual Culture*. Zij volgen naast deze module zes cursussen van 6 EC en schrijven een scriptie van 18 EC. Twee cursussen in het vaste programma mogen vervangen worden door andere vakken. Het panel constateert op basis van het cursusmateriaal dat de leerdoelen van de cursussen in de beide richtingen helder zijn geformuleerd. Alle beoogde leerresultaten van de opleiding zijn in de curricula van de twee specialisaties geïntegreerd.

Het valt het panel op dat het programma van de richting Nederlands redelijk wat keuzevrijheid biedt, terwijl dat van de richting Engels grotendeels bestaat uit verplichte vakken. Als gevolg van de beperkte keuzevrijheid vertoont het programma van de richting Engels volgens het panel inhoudelijk gezien meer samenhang: alle cursussen zijn duidelijk gericht op de relatie tussen Engelstalige literatuur en visuele cultuur. Het programma van de richting Nederlands is in de optiek van het panel en ook in de ervaring van studenten minder coherent. Dit heeft ook te maken met de grote keuzevrijheid. Het panel raadt aan om de samenhang van het curriculum Nederlands te heroverwegen. Wellicht kan ook de plaats van de theoretische vakken *Het Literaire Veld* (richting Nederlands periode 2) en *Semiotics* (richting Engels periode 3) in de programma’s nog eens nader bezien worden. Het ligt volgens het panel namelijk meer voor de hand om de theoretische vakken in periode 1 te programmeren en de meer toegepaste cursussen daarna.

Op basis van de gesprekken met studenten en het cursusmateriaal dat het panel heeft ingezien, constateert het panel dat de kwaliteit van de cursussen goed is: de leerdoelen van de cursussen zijn helder en gerelateerd aan de algemene beoogde leerresultaten, de gebruikte werkvormen zijn divers en activerend en de onderwijsvormen kleinschalig. De kleinschaligheid wordt door studenten over het algemeen als positief ervaren, maar sommige lieten het panel weten dat zij grotere groepen, met een grotere diversiteit aan inbreng in discussies, soms ook wel zouden kunnen waarderen.

De academische oriëntatie van de opleiding krijgt vorm doordat docenten in hun colleges vertellen over hun eigen onderzoek en door de manier waarop studenten betrokken worden bij de Graduate School Seminars waar zij hun eigen onderzoek kunnen presenteren. Hoewel de namen van de cursussen dit niet altijd doen vermoeden, is er gezien het VU-speerpunt ‘diversiteit’ in het curriculum van beide richtingen voldoende aandacht voor niet-Westerse literatuur, (post)kolonialisme, feminisme en pre-moderne literatuur.

Stage en andere voorbereiding op de beroepspraktijk

De mogelijkheid om een stage te lopen bij bijvoorbeeld een uitgeverij, museum, het Nederlands Letterenfonds, de Raad voor Cultuur of het Ministerie van OCW is in de optiek van het panel een sterk punt van de richting Nederlands. De studenten en alumni die het panel sprak, bevestigden dat de stage één van de redenen was om voor deze masteropleiding te kiezen. De afgestudeerden vertelden dat de stage voor hen zeer belangrijk is geweest als voorbereiding op de beroepspraktijk. De begeleiding van stages is volgens het panel in orde, maar een probleem is wel dat veel stages te

lang en te groot zijn in verhouding tot het aantal studiepunten dat de student ermee verdient. Dit heeft volgens de opleiding te maken met de eisen die stageorganisaties stellen: zij willen dat stagairs voor een langere periode *full-time* beschikbaar zijn, waardoor het voor de student onmogelijk is in dezelfde periode de scriptie te schrijven, wat leidt tot studievertraging. Het is volgens het panel aan de opleiding om afspraken te maken met stage-instellingen over de duur en omvang van stages, want de studenten zelf zijn niet in de positie om hierover te onderhandelen.

Scriptietraject

Studenten stellen zelf een scriptieonderwerp voor dat past bij het overkoepelende thema van hun afstudeerrichting en de expertise van de beoogde begeleider. De formele eisen aan de scriptie en de inrichting van het scriptietraject staan beschreven in de scriptieregeling van de faculteit. Het tijdsplan van de scriptie beslaat in theorie de periode van 1 december tot 1 juli. Op 1 maart levert de student een scriptiecontract in, waarin de definitieve onderwerpkeuze, hoofdstukindeling en literatuurlijst zijn vastgelegd. In het reglement is ook vermeld dat begeleider en student zes bijeenkomsten hebben en dat de student drie hoorcolleges over onderzoeksvaardigheden, onderzoeksvragen en referentiestijlen kan volgen. Het panel is positief over het scriptiecontract en stelt vast dat het scriptietraject op papier goed is ingericht.

Op basis van het studentenhoofdstuk in het zelfevaluatie-rapport en de gesprekken tijdens het locatiebezoek constateert het panel echter dat niet alle studenten tevreden zijn over het scriptietraject. Zij lieten bijvoorbeeld weten dat zij meer aandacht willen voor academisch schrijven en dat er een scriptiegroep is voor de richting Nederlands, maar dat die niet bij iedereen bekend is. Ook vertelden zij dat zij meer instructies hadden gewenst bij aanvang van de scriptie en dat de schrijfcursus waaraan nu bachelor- en masterstudenten deelnemen, gesplitst zou moeten worden. Over de individuele begeleiding bij hun scriptie waren de studenten over het algemeen tevreden. Het panel adviseert om bovenstaande aandachtspunten nog eens op de agenda te zetten.

Studeerbaarheid, studiebegeleiding en informatievoorziening

Relatief weinig studenten behalen hun diploma in één jaar. Volgens het zelfevaluatie-rapport wijten studenten dit zelf aan persoonlijke problemen of bewuste keuzes, maar ook de stage wordt regelmatig genoemd als oorzaak van de studievertraging. Zoals hierboven vermeld, lopen veel studenten een grotere en langere stage dan gezien het aantal studiepunten dat zij ermee verdienen nodig is. Het panel adviseert de opleiding om deze praktijk een halt toe te roepen door betere afspraken te maken met de stage-instellingen. Daarnaast denkt het panel dat de informatievoorziening over het scriptietraject de studeerbaarheid van het programma zou kunnen bevorderen. Ook de informatievoorziening over keuzevakken is volgens de studenten voor verbetering vatbaar. In het studentenhoofdstuk en tijdens het locatiebezoek vertelden studenten het panel dat de studielast van de verschillende cursussen verschilt, hoewel zij allemaal 6 EC zijn. Het panel raadt aan dit nog eens onder de loep te nemen en maatregelen te nemen om de studielast beter over het programma te verspreiden. De studiebegeleiding door docenten is vanwege hun nabijheid, bereikbaarheid en hulpvaardigheid goed, maar de studieadviseur is volgens de studenten niet goed bereikbaar.

Het panel vindt dat de voorlichting over het programma aan aankomende studenten op de VU-website verbeterd kan worden. Dit is volgens het panel van groot belang gezien de trend van dalende instroom in met name de richting Nederlands, die waarschijnlijk nog sterker zal worden met het afschaffen van de richting Nederlands in de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving. Ook de informatievoorziening over het landelijke Masterlanguage-aanbod moet in de optiek van het panel verbeterd worden (zie p. 11 over Masterlanguage).

Docentenkorps

Op basis van de gesprekken tijdens het locatiebezoek en de documentatie heeft het panel een goede indruk van het docentenkorps. Alle docenten zijn gepromoveerde actieve onderzoekers. Ze hebben vrijwel allemaal een BKO behaald. Vier van de twaalf docenten hebben een SKO. De docenten die college verzorgen in het Engels zijn moedertaalspreker, anglist of beschikken over een certificaat

taalvaardigheid Engels op minimaal C1-niveau. Studenten prezen de docenten om hun didactische en vakinhoudelijke kwaliteiten, betrokkenheid en benaderbaarheid. De onderwijskundige kwaliteiten van het docentenkorps blijken ook uit het feit dat vier stafleden in de afgelopen vijf jaar de facultaire onderwijsprijs hebben gewonnen. Het panel is ook te spreken over de professionaliteit van de docenten, omdat zij de kwaliteit van cursussen doorlopend tegen het licht houden.

Het panel heeft grote waardering voor het doorzettingsvermogen en de veerkracht waarmee het docentenkorps van Letterkunde de afgelopen jaren aan het curriculum heeft gewerkt en heeft geprobeerd om de instroom in de richting Nederlands, in zowel de bachelor- als de masteropleiding, te vergroten. De personele bezetting van de masteropleiding Letterkunde is op dit moment ruim voldoende en het panel heeft van het faculteitsbestuur begrepen dat dit niet zal veranderen. Wel zal een deel van de staf, vanwege de afschaffing van de richting Nederlands in de bacheloropleiding, op termijn ook worden ingezet in andere opleidingen aan de faculteit, zoals Communicatie- en Informatiewetenschappen en Journalistiek.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Curricula

Het curriculum van de afstudeerrichting 'Language Consultancy and Linguistic Documentation' bestaat uit vijf voor beide specialisaties verplichte vakken van 6 EC (totaal 30 EC), een keuzeruimte van 12 EC en de thesis van 18 EC. Als de student kiest voor de specialisatie 'Linguistics', dan kiest hij of zij in de keuzeruimte uit het aanbod van taalkundige modules binnen de VU. Studenten die kiezen voor de specialisatie 'Bible Translation', volgen in die ruimte twee vaste vakken, *Introduction to Translation Studies* (3 EC) en *Working Sessions in Bible Translation* (6 EC) en één keuzevak voor 3 EC. De scriptie van 18 EC situeert zich ook op het gebied van de gekozen specialisatie.

Het curriculum van beide specialisaties in de afstudeerrichting TT bevat in het eerste semester cursussen van 6 of 9 EC, en bij de specialisatie NT2 een onderzoeksstage van 9 EC. Het tweede semester staat bij beide specialisaties in het teken van de voorbereiding op de beroepspraktijk: studenten NT2 volgen een cursus over didactiek en een onderwijsstage; studenten Taalstoornissen lopen stage, waarbij zij onderwijs-, leer- en/of toetsmateriaal ontwikkelen of onderzoek uitvoeren. Beide specialisaties worden afgesloten met de scriptie van 18 EC, die kan worden gekoppeld aan de stage.

De opbouw van de curricula van de vier specialisaties is in de optiek van het panel helder en volgt een duidelijke lijn. Studenten beginnen met kernmodules waarin zij hun vakinhoudelijke kennis van taaltheorie, bijbelvertaling, NT2 of taalstoornissen verdiepen. Daarna gaan zij deze kennis toepassen op vraagstukken op het terrein van hun specialisatie en verschuift de aandacht in cursussen en de stage naar training in vaardigheden, zoals transcriberen en digitaliseren, statistische analyse of het toepassen van activerende werkvormen in onderwijs. Voor de scriptie verricht de student zelfstandig een wetenschappelijk onderzoek.

Studenten van alle vier de specialisaties volgen in periode 1 de gemeenschappelijke kernmodule *Linguistic Research* (6 EC). In dit vak krijgen studenten een overzicht van de terminologie binnen de taalwetenschap en worden zij getraind om deze kennis toe te passen op verschillende onderzoeksgebieden, zoals taaltypologie, taalverwerving, taalonderwijs en taalstoornissen. Hoewel het panel positief is over de aanwezigheid van een gemeenschappelijk vak voor alle specialisaties, heeft het begrepen dat de heterogeniteit van de studentenpopulatie het moeilijk maakt om dit vak voor alle studenten uitdagend te maken. Studenten die geen taalwetenschappelijke bacheloropleiding hebben gevolgd, hebben ondanks de toelatingseisen een minder grote taalwetenschappelijke basis dan de rest. De docenten zijn daarom genooddaakt om voor de verschillende groepen te differentiëren: beginners leren de basis van de taalkunde, gevorderden kunnen hun kennis verdiepen met behulp van verrijkingsmateriaal op de digitale leeromgeving Canvas. Het panel begreep dat beginners in de toekomst verplicht zullen worden om de Massive Open Online Course (MOOC) algemene taalwetenschappen van de Universiteit Leiden te volgen.

Hierdoor kan tijdens de colleges meer tijd worden besteed aan thematiek op een gevorderd niveau. Daarnaast zullen researchmaster-studenten vanaf volgend studiejaar niet meer aan de cursus *Linguistic Research* deelnemen, waardoor de niveauverschillen in de groep kleiner zullen zijn. Hoewel dit vak een aandachtspunt zal blijven, heeft het panel er vertrouwen in dat de aangekondigde maatregelen een positief effect zullen hebben op het niveau van de cursus.

De cursus *Didactiek Beroeps- en Volwasseneducatie BVE* wordt aangeboden in samenwerking met Hogeschool Windesheim, een instelling die gemachtigd is om het certificaat NT2-docent uit te reiken. Het panel begreep van de studenten dat zij het niveau van het onderwijs aan Hogeschool Windesheim te laag vonden; zij hadden deze stof al in hun bacheloropleiding gehad. Het panel vernam dat de opleiding dit probleem heeft gesignaleerd en naar andere mogelijkheden zoekt om dit programmadeel vorm te geven. Zolang de huidige samenwerking met Windesheim voortduurt, raadt het panel de opleiding aan de de kwaliteit van de cursus goed te monitoren en in samenspraak met studenten en docenten de lesstof van de huidige cursus onder de loep te nemen en af te stemmen op de specifieke leerbehoeften van de masterstudenten.

Het panel constateert op basis van het cursusmateriaal dat de leerdoelen van de cursussen helder zijn geformuleerd. Alle beoogde leerresultaten van de opleiding worden in de curricula van de vier specialisaties geadresseerd.

Academische en professionele oriëntatie

Het panel is positief over de stages in de afstudeerrichting 'Toegepaste Taalwetenschap', die studenten goed voorbereiden op de beroepspraktijk. De onderwerpen van de stages zijn relevant, de stages zijn niet te lang en passen goed in het curriculum en de stagebegeleiding voldoet ook. Het panel vraagt zich wel af of de onderzoeksstage in de specialisatie NT2 in periode 1 niet wat te vroeg in het curriculum geprogrammeerd is, waardoor studenten wellicht nog geen goed idee hebben van wat zij willen onderzoeken. Daarnaast denkt het panel dat de stage-opdracht in de specialisatie 'Taalstoornissen' voor studenten nog relevanter zou zijn als voorbereiding op de toekomst, als zij niet een training, lesmateriaal of een taaltoets ontwikkelden, maar zich toediepen op het kritisch evalueren en aanpassen van al bestaand materiaal. Er is namelijk al zoveel materiaal dat dit in de optiek van het panel meer aansluit bij de behoefte van het professionele veld.

De vormgeving van het scriptietraject is een ander sterk punt van de masteropleiding. Aan het begin van het scriptietraject schrijven alle studenten een scriptiewerkplan waarin zij hun onderwerp en onderzoeksvraag introduceren. Dit plan moet worden goedgekeurd en ondertekend door de eerste en tweede beoordelaar. Het ontvangen van goedkeuring voor het werkplan dient als het formele startschot voor het scriptietraject. In de specialisatie 'Taalstoornissen' verrichten studenten in groepjes van twee tot vier personen onderzoek over eenzelfde thema, maar daarbinnen kiezen ze hun eigen onderwerp, formuleren ze hun eigen onderzoeksvraag en schrijven ze daarover hun eigen scriptie. De scriptiegroepjes worden begeleid door een docent die onderzoekservaring heeft in het betreffende thema en zijn soms gekoppeld aan lopend onderzoek. Gedurende het individuele deel van het scriptietraject is de begeleiding ook op individuele basis. In de specialisatie NT2 en de richting LCDC zijn vanwege het kleine aantal studenten geen scriptiegroepen en worden studenten individueel begeleid. Er zijn wel twee gemeenschappelijke scriptiebijeenkomsten waarop studenten hun onderwerp, onderzoeksvraag en methoden introduceren en feedback ontvangen van docenten en medestudenten. Gedurende de tweede scriptiebijeenkomst aan het einde van het scriptietraject presenteren zij de resultaten van hun scriptie-onderzoek. Het panel stelt vast dat het scriptiewerkplan, de bijeenkomsten en de scriptiegroepjes een goede structuur geven aan het scriptietraject, dat de richtlijnen en deadlines helder zijn en dat de scriptiebegeleiding goed is georganiseerd.

De nauwe koppeling tussen de scripties en de onderzoekspraktijk van docenten wordt door het panel gezien als een kracht van de opleiding. Ze komt bijvoorbeeld tot uiting in de scriptiegroepjes en het feit dat studenten deelnemen aan wetenschappelijke bijeenkomsten. Tegelijkertijd bieden stages en het onderwijs van methodes en vaardigheden de studenten in de afstudeerrichting TT ruim

gelegenheid zich voor te bereiden op de beroepspraktijk. Uit de gesprekken tijdens het locatiebezoek begreep het panel dat ook studenten en alumni de praktische inslag van die afstudeerrichting als een belangrijk pluspunt van de opleiding zien.

Studeerbaarheid, studiebegeleiding en informatievoorziening

Niet alle studenten van de master Taalwetenschappen behalen hun diploma in een jaar, maar dat is in de optiek van het panel niet te wijten aan struikelblokken in het programma. Studenten in de richting 'Toegepaste Taalwetenschap' werken vaak *part-time* in het vakgebied, waardoor zij langer studeren. Studenten in de specialisatie Linguistics binnen LCLD kiezen vaak voor een langere veldwerkperiode binnen de scriptie. De toelatingseisen, het gestructureerde scriptietraject, de goed afgebakende stages en de kleinschaligheid van de opleiding, waardoor er nauw contact is tussen docenten en studenten, maken de curricula van de verschillende specialisaties volgens het panel goed studeerbaar. De informatievoorziening gedurende de opleiding is in de optiek van het panel en de studenten adequaat, maar de voorlichting over het programma aan aankomende studenten, zelfs binnen de VU, is voor verbetering vatbaar. De studiebegeleiding is mede vanwege de nabijheid, bereikbaarheid en hulpvaardigheid van de docenten goed.

Docentenkorps

Op basis van de gesprekken tijdens het locatiebezoek en de documentatie heeft het panel een goede indruk van het docentenkorps. Studenten prezen de docenten om hun didactische en vakinhoudelijke kwaliteiten, betrokkenheid en benaderbaarheid. Het panel is daarnaast te spreken over de professionaliteit van de docenten, omdat zij de kwaliteit van cursussen doorlopend tegen het licht houden. De docenten zijn actieve onderzoekers, de vaste stafleden zijn gepromoveerd en hebben vrijwel allemaal een BKO behaald. Eén docent heeft een SKO. De docenten die college verzorgen in het Engels, beheersen die taal op C1- of C2-niveau.

De personele bezetting van de opleiding in de toekomst is volgens het panel wel een punt van zorg. De meeste docenten zijn maar voor een klein deel van hun tijd aangesteld voor onderwijs bij taalwetenschappen (0,1-0,5 FTE), en de unieke specialisaties binnen LCLD rusten volledig op de expertise van één hoogleraar, die binnen enkele jaren met emeritaat zal gaan. Het panel heeft begrepen dat de faculteit de unieke specialisaties wil behouden en wil het belang van die ambitie hierbij onderschrijven.

Overwegingen

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

Het panel ziet in de programma's van de beide richtingen leerlijnen met een opbouwende moeilijkheidsgraad. Alle beoogde leerresultaten van de opleiding zijn in de curricula van de twee specialisaties geïntegreerd. Enkele wijzigingen in de volgorde van het programma van de richting Engels zouden volgens het panel bijdragen aan de logica en coherentie. Het panel is positief over het scriptiecontract en stelt vast dat het scriptietraject bij beide richtingen goed is ingericht. Het adviseert wel om bij de begeleiding meer aandacht te besteden aan de originaliteit van de scripties. Dankzij het kleinschalige karakter van de opleiding is er veel werkgroeponderwijs met activerende werkvormen. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding het concept *mixed classroom* heeft geïmplementeerd. Het is ook positief over de aandacht voor arbeidsmarktoriëntatie.

De studiebegeleiding en informatievoorziening door docenten is goed, maar de studieadviseur is volgens studenten niet goed bereikbaar en de voorlichting op de VU-website is ook voor verbetering vatbaar. De programma's van beide richtingen zijn studeerbaar, maar de doorstroom zou nog bevorderd kunnen worden door enkele aanpassingen in de volgorde van de cursussen. Het panel is onder de indruk van de kwaliteiten en de inspanningen van het docentenkorps. De docenten in de richting Nederlands zullen tot augustus 2022 cursussen verzorgen en beschikbaar zijn voor scriptiebegeleiding en -beoordeling.

Masteropleiding Letterkunde

De richting Nederlands biedt meer keuzevrijheid dan de richting Engels, die grotendeels bestaat uit verplichte vakken. Als gevolg hiervan vertoont de richting Engels volgens het panel inhoudelijk gezien meer samenhang. Het panel raadt aan om de keuzevrijheid in beide programma's en de samenhang van het curriculum Nederlands te heroverwegen. De kwaliteit van de cursussen is goed: de leerdoelen van de cursussen zijn helder en gerelateerd aan de algemene beoogde leerresultaten, de gebruikte werkvormen zijn divers en activerend en de onderwijsvormen kleinschalig.

De professionele oriëntatie van de opleiding komt met name tot uitdrukking in de stage. Het panel is positief over de mogelijkheid een stage te lopen, maar raadt aan om strengere afspraken te maken over de duur en omvang van stages, want op dit moment leiden te lange stages regelmatig tot studievertraging. Het scriptietraject is op papier goed ingericht, maar de informatievoorziening over de scriptie en keuzevakken kan verbeterd worden. De studiebegeleiding door docenten is goed, maar de studieadviseur is volgens studenten niet goed bereikbaar. Het panel vindt ook dat de voorlichting over het programma aan aankomende studenten op de VU-website en de informatievoorziening over het landelijke Masterlanguage-aanbod verbeterd kunnen worden. Het panel is onder de indruk van de kwaliteiten en de inspanningen van het docentenkorps.

Masteropleiding Taalwetenschappen

De opbouw van de vier specialisaties in de masteropleiding Taalwetenschappen is helder en volgt een duidelijke lijn: studenten beginnen met kernmodules waarin zij hun vakinhoudelijke kennis verdiepen; daarna passen zij deze kennis toe en verschuift de aandacht naar training van vaardigheden. Voor de scriptie verricht de student zelfstandig een wetenschappelijk onderzoek. Het scriptietraject is gestructureerd en de scriptiebegeleiding is goed georganiseerd. Het panel constateert op basis van het cursusmateriaal dat de leerdoelen van de cursussen helder zijn geformuleerd. Alle beoogde leerresultaten van de opleiding worden in de curricula van de vier specialisaties geadresseerd. Wel constateert het panel dat het vak aangeboden in samenwerking met Hogeschool Windesheim aandacht behoeft, met name met betrekking tot het niveau van een aantal onderdelen van de cursus. De opleiding gaf aan dat dit de aandacht geniet.

Het gemeenschappelijke vak *Linguistic Research* is vanwege de heterogeniteit van de instromende studenten een aandachtspunt, maar het panel heeft er vertrouwen in dat de aangekondigde maatregelen een positief effect zullen hebben op het niveau van de cursus. Het panel adviseert om ook de kwaliteit en het niveau van de cursus *Didactiek BVE* aan Hogeschool Windesheim goed te monitoren. Dankzij de stages in de afstudeerrichting Toegepaste Taalwetenschap en het methodologisch en vaardighedenonderwijs worden studenten goed voorbereid op de beroepspraktijk. Ook de nauwe koppeling tussen de onderzoekspraktijk van docenten en het onderwijs ziet het panel als een kracht van de opleiding.

De specialisaties zijn dankzij de toelatingseisen, het gestructureerde scriptietraject, de afgebakende stages en de kleinschaligheid van de opleiding goed studeerbaar. De studiebegeleiding is mede vanwege de nabijheid, bereikbaarheid en hulpvaardigheid van docenten in de kleine opleiding adequaat. De informatievoorziening gedurende de opleiding is in de optiek van het panel en studenten in orde, maar de voorlichting over het programma op de VU-website is voor verbetering vatbaar. Het panel is onder de indruk van de kwaliteit van het docentenkorps, maar de personele bezetting in de toekomst is vanwege het naderende emeritaat van een hoogleraar en de kleine onderwijsaanstellingen wel een aandachtspunt.

Conclusie

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Masteropleiding Letterkunde: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Masteropleiding Taalwetenschappen: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetsbeleid en toetsplannen

De bacheloropleiding *Literatuur en Samenleving* en de masteropleidingen *Letterkunde* en *Taalwetenschappen* volgen het facultaire toetsbeleid. Het uitgangspunt van dat beleid is dat de kwaliteitszorg van toetsing steunt op de kwaliteit en expertise van de docenten. Elke opleiding heeft een opleidingstoetsplan waarin de beoogde leerresultaten en hun toetsing, de kwaliteitszorg van toetsing, de spreiding van toetsvormen en verbeterpunten zijn vastgelegd.

Het panel heeft de toetsplannen van alle drie de opleidingen bekeken en constateert dat deze degelijk zijn en dat de beoogde leerresultaten allemaal worden getoetst met geschikte toetsvormen. Het viel het panel wel op dat in de bacheloropleiding 'Literatuur en Samenleving' ook na het eerste jaar nog veel wordt getoetst met tentamens. Het adviseert in jaar 2 en 3 meer gebruik te maken van geschreven werkstukken om studenten de kans te geven hun schriftelijke vaardigheden nog vaker te oefenen. Wel constateert het panel dat de kwaliteit van de toetsing in deze tentamens hoog is en er voldoende variëteit bestaat aan toetsvormen in de bacheloropleiding. In de masteropleiding 'Taalwetenschappen' zag het panel verschillen tussen de toetsing in de vier specialisaties; bij Taalstoornissen wordt per vak meer getoetst dan bij NT2, terwijl bij LCDC weinig verschillende toetsvormen worden gebruikt en geen mondelinge presentaties worden gegeven. Het panel raadt aan hier nog eens naar te kijken.

Het panel ziet dat de kwaliteitszorg van toetsing in alle drie de opleidingen serieus wordt genomen: docenten laten alle toetsen die zij maken controleren door een collega, toetsen worden regelmatig besproken in het docentenoverleg en worden verbeterd als de resultaten van cursusevaluaties daartoe aanleiding geven. Docenten kunnen gebruik maken van informatiepagina's over de validiteit en betrouwbaarheid van toetsen en het beoordelen van groepsproducten. Ook is er instructiemateriaal beschikbaar voor het ontwikkelen van tentamens en het vaststellen van beoordelingscriteria voor geschreven werk en mondelinge presentaties. Door het gebruik van proeftentamens, de informatievoorziening in de studiehandleidingen en inzage in het antwoordmodel van een tentamen is de transparantie van de toetsing voor studenten ook goed op orde. De eisen aan de stage zijn vastgelegd in een door de faculteit opgestelde stagehandleiding. In alle drie de opleidingen wordt voor de beoordeling van stages gebruik gemaakt van een uniform beoordelingsformulier. De stage wordt beoordeeld door de stagedocent aan de VU en de externe begeleider aan de stage-instelling, maar de VU docent bepaalt het eindcijfer van de stage. Het panel vindt dit een goede praktijk.

Scriptiebeoordelingen

Het panel heeft van elke opleiding vijftien scripties en de bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. Op basis van deze steekproeven constateert het panel dat de beoordeling van scripties over het algemeen zorgvuldig verloopt: de gegeven cijfers zijn in de optiek van het panel correct, er zijn altijd twee beoordelaars en de meeste beoordelaars motiveren hun beoordeling uitvoerig en overtuigend. Een verbeterpunt voor de beoordeling van scripties is volgens het panel de uitleg over de totstandkoming van het cijfer op basis van de deelscores op het beoordelingsformulier. Op dit moment is namelijk niet in alle gevallen helemaal duidelijk hoe de deelscores leiden tot het eindcijfer.

Volgens het panel zijn met name de beoordelingen van de bacheloropleiding van goed niveau. Natuurlijk is er altijd ruimte voor verdere versterking van een al goede toetspraktijk. Bij de beoordeling van de bachelorscripties zou de mate waarin het werk een relevante en originele bijdrage tot het onderzoeksgebied levert volgens het panel ook beoordeeld kunnen worden. Daarnaast raadt het panel aan om bij de bachelorscripties de taalvaardigheid strenger te laten meewegen in de beoordeling om nog inzichtelijker te maken hoe studenten in dit studieonderdeel de beoogde leerresultaten behalen.

Het beoordelingsformulier van de masteropleiding Taalwetenschappen vindt het panel te gedetailleerd: het bevat zoveel criteria dat een beoordelaar het invullen van het formulier zou kunnen beschouwen als een *box-ticking-exercise*, wat soms dan ook lijkt te gebeuren. Het panel adviseert om het beoordelingsformulier te vereenvoudigen, naar het model van dat van de masteropleiding 'Letterkunde', maar dan met voor de taalwetenschappen relevante beoordelingscriteria.

Het viel het panel op dat de beoordeling bij de masteropleidingen niet in alle gevallen geheel onafhankelijk tot stand lijkt gekomen. Het panel heeft deze gang van zaken tijdens het locatiebezoek met de docenten en de examencommissie besproken en concludeert op basis daarvan dat dit geïsoleerde incidenten zijn geweest. De opleidingsdirecteur heeft intussen maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. Uit de reactie van de docenten en examencommissie leidt het panel af dat zij zich zeer goed bewust zijn van het belang van de onafhankelijke beoordeling van scripties en het noteren van originele kwalitatieve feedback op beoordelingsformulieren. Dit was ook inzichtelijk voor het panel in de beoordelingen van de bacheloropleiding, die juist blijkt gaven van een transparante en inzichtelijke beoordelingswijze. Het panel heeft er vertrouwen in dat de masteropleidingen voldoende maatregelen hebben getroffen om dergelijke incidenten in de toekomst te ondervangen.

Het panel trof bij de bachelorscripties één werk aan dat werd begeleid en beoordeeld door een niet-gepromoveerde docent. Ook in de scriptiesteekproef van de masteropleiding *Taalwetenschappen* zat één scriptie die was begeleid en beoordeeld door een doctorandus. Het panel begreep tijdens het locatiebezoek desgevraagd dat enkele niet-gepromoveerde docenten die een lange staat van dienst hebben in uitzonderlijke gevallen als scriptiebegeleider mogen optreden in samenspraak met gepromoveerde collegae. Het panel heeft geen redenen om aan de academische kwaliteit van de scripties en hun beoordelingen te twijfelen, maar adviseert toch om in ieder geval masterscripties in alle gevallen door gepromoveerde examinatoren te laten begeleiden.

Examencommissie

De drie opleidingen vallen onder de verantwoordelijkheid van de facultaire examencommissie en daarbinnen onder de bachelor- en de master-kamer waarin docenten van *Literatuur en Samenleving*, *Letterkunde* en *Taalwetenschappen* vertegenwoordigd zijn. De kamers worden ondersteund door een ambtelijk secretaris, tevens extern lid. Eenvoudige verzoeken, bijvoorbeeld goedkeuringen voor stages, worden door de bachelor- of masterkamer zelf afgehandeld. Ingewikkeldere verzoeken worden in groter verband besproken. De besluiten naar aanleiding van die verzoeken worden centraal gearchiveerd, zodat ze bij vergelijkbare casussen als referentiemateriaal kunnen dienen.

De examencommissie heeft het toezicht op de kwaliteit van de toetsing gedelegeerd aan de toetskamer, waarin naast vertegenwoordigers van elke opleiding en een extern lid ook een toetsdeskundige zit. De toetskamer bekijkt elk jaar de toetsdossiers van een aantal vakken van elke opleiding. In de toetsdossiers zijn studiehandleidingen en materiaal over de toetsonderdelen, zoals (proef)tentamens en antwoordmodellen gebundeld, zodat de toetskamer inzicht krijgt in de kwaliteit van de toetsing van het vak. De komende tijd zal bij de controle van de toetsdossiers met name aandacht worden besteed aan de manier waarop de beoogde leerresultaten worden getoetst en de spreiding en diversiteit van toetsvormen. Een ander actiepoint is het adviseren van docenten over de formulering van leerdoelen in de studiehandleidingen.

De toetskamer gaat aan de hand van een scriptiesteekproef na of de scripties voldoen aan de kwaliteitseisen, of de beoordelingen adequaat zijn en of beoordelingsformulieren correct worden ingevuld. De afgelopen jaren heeft de toetskamer gewerkt aan de uniformering van de beoordelingsformulieren en de inzichtelijkheid van de totstandkoming van het cijfer op het formulier. De toetskamer ziet het als haar taak om docenten te informeren over het belang van de scriptiebeoordelingsformulieren voor de transparantie van de toetsing en stimuleert docenten ook om hierover onderling te spreken en na te denken.

Het panel heeft een positieve indruk van de examencommissie en de toetskamer. De toetskamer geeft gevraagd en ongevraagd beleidsmatige input voor het toetsbeleid en concrete adviezen voor

de implementatie daarvan. De leden hebben scherp voor ogen wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn, ze stellen realistische doelen en zijn actief en deskundig als ambassadeurs van de kwaliteitscultuur ten aanzien van toetsing. In de gesprekken met de docenten merkte het panel op dat het draagvlak voor de kwaliteitszorg van toetsing groot is. De werkzaamheden van de toetskamer en de examencommissie als geheel hebben hier volgens het panel een belangrijke bijdrage aan geleverd.

Overwegingen

De toetsplannen van alle drie de opleidingen zijn volgens het panel degelijk; alle beoogde leerresultaten worden getoetst met geschikte toetsvormen. De kwaliteitszorg van toetsing wordt serieus genomen en de transparantie van toetsing is ook goed op orde. De eisen aan de stage zijn vastgelegd in een door de faculteit opgestelde stagehandleiding en de beoordelingsprocedure van de stage is goed doordacht. Het panel complimenteert de drie opleidingen met de wijze waarop de toetsing is vormgegeven; er is voldoende variëteit aan toetsvormen bij de drie opleidingen en de toetsing is van een hoog niveau. Natuurlijk is er nog altijd ruimte voor verdere verbetering van een al bestaande goede toetspraktijk. Voor de bacheloropleiding raadt het panel de opleiding aan om vanaf het tweede jaar studenten nog vaker de kans te geven hun schrijfvaardigheden te oefenen in toetsonderdelen.

Op basis van de steekproeven constateert het panel dat de beoordeling van scripties over het algemeen zorgvuldig verloopt bij alle drie de opleidingen: de gegeven cijfers zijn in de optiek van het panel correct en er zijn altijd twee beoordelaars betrokken bij de beoordeling. De meeste beoordelaars motiveren hun beoordeling uitvoerig en overtuigend. Met name de beoordelingen op bachelorniveau springen op dit punt positief in het oog: ze zijn transparant en geven duidelijk weer dat een degelijke en inzichtelijke toetsing en beoordeling breed wordt gedragen binnen het docententeam, waarvoor het panel de bacheloropleiding complimenteert. Verbeterpunten bij de beoordeling van scripties in de masteropleidingen zijn volgens het panel de inzichtelijkheid van de totstandkoming van het cijfer en het voorkomen van scriptiebegeleiding door niet-gepromoveerde docenten. Deze aandachtspunten worden door de beide masteropleidingen erkend en opgepakt, wat het panel voldoende vertrouwen geeft in het niveau van de scriptiebeoordeling op masterniveau. Daarnaast adviseert het panel om het beoordelingsformulier van de masteropleiding Taalwetenschappen te vereenvoudigen. Hiervoor zou mogelijk het bestaande beoordelingsformulier van de masteropleiding Letterkunde tot inspiratie kunnen dienen.

De drie opleidingen vallen onder de verantwoordelijkheid van de facultaire examencommissie en daarbinnen onder de bachelor- en de masterkamer. De examencommissie heeft het toezicht op de kwaliteit van de toetsing gedelegeerd aan de toetskamer. De toetskamer controleert de kwaliteit van scripties en hun beoordelingen aan de hand van steekproeven en heeft gewerkt aan de uniformering van beoordelingsformulieren. De toetskamer informeert docenten over het belang van de scriptiebeoordelingsformulieren voor de transparantie van de toetsing. Het panel heeft een goede indruk van de examencommissie en de toetskamer. Zij zijn deskundig en nemen hun verantwoordelijkheden serieus. De leden zijn ambassadeurs van de kwaliteitscultuur ten aanzien van toetsing en leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en kwaliteitsborging van de toetsing.

Conclusie

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'goed'.

Masteropleiding Letterkunde: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Masteropleiding Taalwetenschappen: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

Voorafgaand aan het locatiebezoek heeft het panel vijftien scripties van de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving bestudeerd. In de steekproef waren beide afstudeerrichtingen vertegenwoordigd. De meeste scripties zijn goed afgebakend, hebben een duidelijke onderzoeksvraag en heldere structuur, een degelijke analyse en valide conclusies. Verbeterpunten bij sommige scripties zijn de verantwoording van de gekozen methode, de weinig kritische reflectie op de resultaten en het niveau van het geschreven Engels. Het panel raadt aan om werken die wat betreft taal van een lager niveau zijn, eerst te laten verbeteren voordat deze worden beoordeeld. Het viel het panel ook op dat de gehanteerde onderzoeksvragen soms niet zo origineel waren en dat het verrichte onderzoek niet altijd inging op de vraag hoe het bestaande onderzoek vooruithielp. Eén van de scripties handelde uitsluitend over film en legde, hoewel dat goed had gekund, geen relatie met literatuur over hetzelfde onderwerp. Het panel raadt aan dit in de toekomst te voorkomen. Hoewel er enkele verbeterpunten zijn, constateert het panel dat alle scripties in de steekproef van voldoende niveau zijn voor een academische bacheloropleiding in de letterkunde. De scripties tonen wat het panel betreft aan dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren.

Alumni van de bacheloropleiding kiezen grotendeels voor een vervolgopleiding op masterniveau. Hoewel de aansluiting op de lerarenopleiding vanwege de focus op letterkunde in het programma niet optimaal is (zie standaard 1), stroomt ongeveer 25% van de studenten door naar de educatieve masteropleiding en daarna naar een baan als docent Nederlands of Engels op een middelbare school. Grofweg de helft van de afgestudeerden vervolgt de studie met een masteropleiding in de letterkunde, richting Nederlands of Engels, en gaat uiteindelijk werken in de literaire wereld of het uitgeverijwezen. Het laatste kwart opteert voor een masteropleiding gericht op schrijven en/of vertalen en vindt een baan als redacteur of vertaler. Enkele studenten volgen na hun bacheloropleiding een research masteropleiding met het doel te gaan promoveren en carrière te maken in de wetenschap. De doorstroom naar masteropleidingen bevestigt dat de bacheloropleiding studenten goed voorbereidt op een vervolgopleiding.

Masteropleiding Letterkunde

In de aanloop naar het locatiebezoek heeft het panel vijftien scripties van de masteropleiding Letterkunde gelezen. In de steekproef waren beide afstudeerrichtingen vertegenwoordigd. De beste scripties getuigen van een soevereine beheersing van de onderliggende theorie en wetenschappelijke literatuur, hanteerden een grondige en systematische aanpak en zijn geschreven in uitstekend academisch Nederlands of Engels. Bij de minder goede scripties vond het panel de analyse oppervlakkig, werd de keuze van methode of bronnencorpus niet beargumenteerd en lieten taalbeheersing en tekstcorrectie te wensen over. Bij een aantal scripties had het panel de indruk dat de student zich verloor in veel theorie en methodologie alvorens het eigenlijke onderwerp aan te snijden. In deze gevallen ontbrak het de scriptie aan focus, doordat de onderzoeksvraag niet meteen helder werd geformuleerd. Dit soort problemen zou volgens het panel met strakke scriptiebegeleiding voorkomen kunnen worden. Bij andere scripties was duidelijk dat de student literaire werken nog los van elkaar beschouwde en nog niet in staat was om deze met elkaar in verband te brengen en een analyse op meta-niveau uit te voeren. Al met al vindt het panel de scripties echter allemaal van voldoende niveau voor een academische masteropleiding. Enkele waren van zeer hoge kwaliteit. Het concludeert op basis van de scriptiesteekproef dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren.

Na de masteropleiding Letterkunde gaan alumni aan de slag in de literaire industrie (ca. 25%), het middelbaar onderwijs (ca. 25%), als vertaler of redacteur (25%) of in de wetenschap. Voorbeelden van de banen in de literaire industrie van afgestudeerden zijn redacteur bij een uitgeverij, schrijver, journalist of medewerker bij een non-profitorganisatie ten behoeve van de bevordering van de leescultuur. Deze gegevens en het gesprek met alumni tijdens het locatiebezoek bevestigen dat de

masteropleiding studenten goed voorbereidt op hun loopbaan. Volgens de alumni zelf was met name de stage daarbij van essentieel belang.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Het panel bestudeerde in totaal vijftien scripties van de masteropleiding Taalwetenschappen. In de steekproef waren beide afstudeerrichtingen vertegenwoordigd. Een aantal scripties was van zeer hoge kwaliteit. Sterke punten van de scripties waren onder andere de goede verantwoording van de werkwijze, het gebruik van secundaire literatuur, de statistische analyses en de rijke materiaalverzameling. De zwakkere scripties hadden een te breed theoretisch kader, hypothesen die niet aansloten op de onderzoeksvragen of kwamen tot weinig verrassende onderzoeksresultaten. Naast het taalgebruik, dat in enkele scripties slordig was, kan een deel van de scripties verbetering behalen op het vlak van de integratie van kennis en inzicht, het omgaan met complexe materie en oordeelsvorming. Alle gelezen scripties waren in de optiek van het panel echter van voldoende kwaliteit voor een academische masteropleiding. Op basis van de scripties in de steekproef concludeert het panel dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren.

De masteropleiding sluit goed aan op de arbeidsmarkt. Alumni gaan aan de slag in beroepsvelden die passen bij hun specialisatie; als promovendus op het gebied van beschrijvende en documentatieve taalkunde, als Linguistic Consultant in Bible translation of als deskundige op het gebied van moedertaalverwerving. De afgestudeerden van de afstudeerrichting Toegepaste Taalkunde zijn bijvoorbeeld werkzaam bij instituten voor taaltoetsontwikkeling, educatieve uitgeverijen, audiologische centra, organisaties voor kinderen met een communicatieve beperking of als docent in NT2 onderwijs, primair of voorgezet onderwijs of bij hbo-opleidingen. Het panel denkt dat de combinatie van taaltheoretische en toegepaste kennis die afgestudeerden van Toegepaste Taalkunde in huis hebben, én hun stage-ervaring, grote waarde hebben voor hun kansen op de arbeidsmarkt. Het panel concludeert dat de opleiding studenten goed voorbereidt op hun loopbaan.

Overwegingen

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

De scripties in de steekproef zijn volgens het panel van voldoende niveau voor een academische bacheloropleiding en tonen aan dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Verbeterpunten bij sommige scripties zijn het taalniveau en de originaliteit van de gehanteerde onderzoeksvragen. De doorstroom naar de educatieve master en (research)masters in schrijven en vertalen of letterkunde bevestigt dat de bacheloropleiding studenten goed voorbereidt op een vervolgopleiding.

Masteropleiding Letterkunde

De scripties in de steekproef zijn volgens het panel van voldoende niveau voor een academische masteropleiding in de Letterkunde. Het panel concludeert op basis van de scriptiesteekproef dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Verbeterpunten bij een aantal scripties waren een gebrek aan focus of de analyse op meta-niveau. Alumni gaan aan de slag in de literaire industrie (ca. 25%), het middelbaar onderwijs (ca. 25%), als vertaler of redacteur (25%) of in de wetenschap. Dit bevestigt dat de masteropleiding studenten goed voorbereidt op een loopbaan die past bij hun studie. De stage lijkt daarbij van essentieel belang.

Masteropleiding Taalwetenschappen

De scripties in de steekproef zijn volgens het panel van voldoende niveau voor een academische masteropleiding in de Taalwetenschappen. Het panel concludeert op basis van de scriptiesteekproef dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Bij een aantal scripties konden het theoretisch kader, taalgebruik en de integratie van kennis en inzicht verbeterd worden. De masteropleiding is goed aangesloten op de arbeidsmarkt; alumni gaan aan de slag in beroepsvelden die passen bij hun specialisatie. De combinatie van taaltheoretische en toegepaste kennis die afgestudeerden van Toegepaste Taalkunde in huis hebben, én hun stage-ervaring, zijn van grote waarde voor hun kansen op de arbeidsmarkt. Het panel concludeert dat de opleiding studenten van alle specialisaties goed voorbereidt op hun loopbaan.

Conclusie

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'.

Masteropleiding Letterkunde: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'.

Masteropleiding Taalwetenschappen: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel heeft standaard 1, 2 en 4 van de *bacheloropleiding Literatuur en Samenleving* beoordeeld als 'voldoende' en standaard 3 als 'goed'. Volgens de beslisregels van de NVAO is het eindoordeel over deze opleiding daarmee 'voldoende'.

Het panel heeft standaard 1, 2, 3 en 4 van de *masteropleiding Letterkunde* beoordeeld als 'voldoende'. Volgens de beslisregels van de NVAO is het eindoordeel over deze opleiding daarmee 'voldoende'.

Het panel heeft standaard 1, 2, 3 en 4 van de *masteropleiding Taalwetenschappen* beoordeeld als 'voldoende'. Volgens de beslisregels van de NVAO is het eindoordeel over deze opleiding daarmee 'voldoende'.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *bacheloropleiding Literatuur en Samenleving* als 'voldoende'.

Het panel beoordeelt de *masteropleiding Letterkunde* als 'voldoende'.

Het panel beoordeelt de *masteropleiding Taalwetenschappen* als 'voldoende'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

1.1 De bachelorstudent heeft voldoende kennis en vaardigheden ontwikkeld op het terrein van literatuur en haar rol in de samenleving om zich verder te bekwamen voor maatschappelijke functies in onderwijs en het literaire veld en/of om de wetenschappelijke vorming op het niveau van een Master- of Research Masteropleiding succesvol voort te kunnen zetten; [toepassing kennis/inzicht]

1.2 Beschikt over de volgende academische basisvaardigheden:

- kennis van de (ontwikkelingen van de) literatuurwetenschap en relevante literatuurwetenschappelijke methoden en technieken, alsmede van actuele interdisciplinaire ontwikkelingen; [kennis/inzicht]

- basiskennis van de dynamische intermediale relaties tussen literatuur en aangrenzende media; [kennis/inzicht]

- elementaire analyse- en interpretatievaardigheden die kunnen worden toegepast op werken uit uiteenlopende (literaire) genres, alsook op de relatie tussen literatuur en andere media; [kennis/inzicht]

- elementaire kennis van de cultuurgeschiedenis; [toepassing kennis/inzicht]

1.3 is in staat om literaire teksten in hun (maatschappelijke) context te analyseren en te interpreteren; [toepassing kennis/inzicht; leervaardigheden]

1.4 heeft kennis van de ontwikkelingen in de literatuurgeschiedenis (in het bijzonder de Nederlandstalige of Engelstalige); [kennis/inzicht]

1.5 heeft kennis van wetenschappelijke en literaire perspectieven op globalisering; [kennis/inzicht; oordeelsvorming]

1.6 beschikt over kennis van de media waarin literatuur werd en wordt verspreid; [kennis/inzicht]

1.7 heeft literaire werken bestudeerd die representatief zijn voor verschillende periodes en stromingen en van de interpretatie van deze werken verslag gedaan; [toepassing kennis/inzicht; oordeelsvorming; communicatie]

1.8 kan reflecteren op literatuur en haar relatie met de samenleving vanuit verschillende kritisch-theoretische perspectieven; [leervaardigheden; oordeelsvorming]

1.9 heeft kennis van relevante beroepsprofielen binnen het literaire veld en culturele instituties, onderwijs en onderzoek. [toepassing kennis/inzicht; leervaardigheden]

1.10 is vertrouwd met digitale bronnen en onderzoeksmethoden en de consequenties daarvan voor de bestudering van literatuur; [toepassing kennis/inzicht; leervaardigheden; communicatie]

1.11 heeft, vanuit de literaire analyse en op een elementair niveau, de eigen creatieve competenties ontwikkeld voor het schrijven van non-fictie en fictie. [communicatie; leervaardigheden]

Vakspecifieke eindtermen Literatuur en Samenleving/Literature and Society, specialisatie Engels:

2.1 De bachelorstudent is vertrouwd met de Engelse en Amerikaanse literatuurgeschiedenis en kan de status van literaire werken problematiseren en deze werken verbinden aan cultuurhistorische aspecten; [kennis/inzicht; oordeelsvorming]

2.2 heeft kennis van het Engelstalige literaire veld en is op de hoogte van het onderzoek naar de relaties tussen literatuur en samenleving, zowel in een diachroon als in een synchroon perspectief; [kennis/inzicht]

2.3 heeft kennis van de relatie tussen geschreven literatuur en visuele cultuur, in het bijzonder in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten; [kennis/inzicht; toepassen kennis en inzicht]

2.4 heeft een zeer goede schrijf-, en leesvaardigheid in het hedendaagse Engels, alsmede een zeer goede spreek- en luistervaardigheid en is in staat talige uitingen op hun kwaliteit te beoordelen. [leervaardigheden; communicatie]

2.5 Studenten tonen gevoel voor diversiteit in hun deelname aan discussies in werkgroepen, en zijn zich (meer) bewust van sociaal-politieke kwesties die een rol kunnen spelen in cultureel diverse colleges. [kennis/inzicht/ communicatie]

De bachelorstudent Literatuur en Samenleving / Literature and Society met de specialisatie Nederlands:

3.1 is vertrouwd met de Nederlandse literatuurgeschiedenis en kan de status van literaire werken problematiseren en deze werken verbinden aan cultuurhistorische aspecten; [kennis/inzicht; oordeelsvorming]

3.2 heeft kennis van het Nederlandstalige literaire veld en is op de hoogte van het onderzoek naar de relaties tussen literatuur, markt en samenleving, zowel in een diachroon als in een synchroon perspectief; [kennis/inzicht]

3.3 is op de hoogte van relevante beroepsprofielen binnen het literaire veld en het onderwijs en heeft kennis van de werkwijze van publieke en private instituties die bij de productie, verspreiding en consumptie van literatuur betrokken zijn in Nederland; [toepassing kennis/inzicht; leervaardigheden]

3.4 heeft kennis op het gebied van het literaire erfgoed, zowel wat betreft beheer en behoud, als wat betreft de overdracht via modernisering, popularisering en omzettingen naar andere media; [kennis/inzicht; toepassing kennis/inzicht]

3.5 heeft een zeer goede schrijf- en leesvaardigheid in het hedendaagse Nederlands, alsmede een zeer goede spreekvaardigheid en is in staat talige uitingen op hun kwaliteit te beoordelen. [leervaardigheden; communicatie]

Masteropleiding Letterkunde

Algemeen:

1. De Masterstudent Letterkunde heeft aantoonbare kennis van het wetenschappelijke onderzoek naar literatuur en literaire verschijnselen. Hij/zij is op de hoogte van de vigerende onderzoeksmethoden en -theorieën. Hij/zij heeft kennis van de structuur van het vakgebied, de positie ten opzichte van andere disciplines en de internationale inbedding ervan.

2. De Masterstudent Letterkunde heeft geleerd literaire teksten op zelfstandige wijze kritisch te lezen en te analyseren. Op basis van de eigen studie en de kennis van secundaire literatuur kan de student een eigen positie innemen in het wetenschappelijk vertoog in het vakgebied.

3. De Masterstudent Letterkunde heeft de vaardigheid ontwikkeld zelfstandig een wetenschappelijke onderzoeksvraag op het gebied van de letterkunde te formuleren, het onderzoek uit te voeren en daar vervolgens op adequate manier, volgens de in de wetenschap geldende regels en normen, mondeling en schriftelijk verslag van uit te brengen in referaten, werkstukken en een scriptie.

4. De Masterstudent Letterkunde heeft kennis van en inzicht in de intellectuele en academische waarden die aan het onderzoek naar literaire teksten ten grondslag liggen, zoals een kritische instelling, creativiteit, vasthoudendheid en wetenschappelijke integriteit, en kan die zelf toepassen. De student kan wetenschappelijke dilemma's onderkennen en op basis van de genoemde kennis van en inzicht in de academische waarden verantwoorde keuzes maken. De student kan, met kennis van en respect voor het maatschappelijk waardenpluralisme, de eigen positie en standpunten verdedigen.

Voor de onderscheiden programma's binnen de opleiding gelden verder een aantal specifieke eindkwalificaties:

Specifieke eindkwalificaties voor het programma English Literature in a Visual Culture

1. De student heeft een grondige kennis van de tekstuele aspecten van één of meer deelgebieden van de studie van de Engelstalige literatuur en de wijze waarop deze zich verhouden tot visuele cultuur, als ook van de ontwikkelingen die zich voordoen in de studie op dat specifieke deelgebied.

2. De student is in staat zich adequaat op wetenschappelijke wijze in woord en geschrift uit te drukken in de Engelse taal; dit blijkt onder meer uit de in het Engels geschreven scriptie, die het verslag vormt van eigen onderzoek.

Specifieke eindkwalificaties voor het programma Nederlandse Letterkunde en het Literaire Veld

1. De student heeft een gespecialiseerde kennis van de huidige literatuurwetenschap en de Nederlandse letterkunde, met name van de bestudering van de functie en overdracht van literatuur.
2. De student is in staat zich adequaat en op wetenschappelijke wijze in woord en geschrift uit te drukken in de Nederlandse taal; dit blijkt onder meer uit de scriptie, die het verslag vormt van eigen onderzoek.

Masteropleiding Taalwetenschappen

Intellectuele basisvaardigheden

- Logisch kunnen redeneren;
- Redeneerwijzen in het vakgebied toepassen en in twijfel trekken;
- Een standpunt innemen in een wetenschappelijk vakbetoog en dit kritisch op waarde schatten;
- Kunnen reflecteren op eigen denken en doen en kunnen bijsturen;
- Ethische, normatieve en expressieve denkwijzen in het wetenschappelijk denken kunnen integreren;
- In staat zijn over onderzoek en probleemoplossingen te communiceren met vakgenoten en niet-vakgenoten;
- In staat zijn met complexe situaties om te gaan en een beredeneerd oordeel te vormen;
- Kunnen debatteren over de nieuwste ontwikkelingen in het vakgebied en de consequenties daarvan voor de maatschappij.

Onderzoekende houding

- Het vermogen bezitten om in ogenschijnlijk triviale aangelegenheden bepaalde verbanden en nieuwe gezichtspunten te ontdekken;
- Blijk geven van originaliteit in het kritisch bewustzijn;
- Zelfstandigheid bezitten in het bepalen van een richting bij het vermeerderen van kennis, het doen van onderzoek, de beroepsuitoefening, het kiezen van een plaats in de samenleving;
- Een houding van levenslang leren verwerven.

Disciplinaire kennis

- Beschikken over vakkennis rakend aan de nieuwste methoden, technieken en theorieën;
- In staat zijn de wijze waarop waarheidsvinding en theorievorming in beweging zijn te volgen en te interpreteren;
- Vaardigheid in het toepassen van methoden en technieken in zelfstandig onderzoek en begrip hebben voor het gebruiken van de uitkomsten voor het ontwikkelen van geavanceerde ideeën of praktijktoepassingen;
- In staat zijn op ten minste één of enkele deelgebieden van de discipline een originele bijdrage aan de kennis te leveren.

Vakoverstijgende vaardigheden

- In staat zijn bepaalde vakgebieden te kunnen begrijpen en interpreteren;
 - In staat zijn eigen onderzoek in een multi-disciplinair kader te plaatsen en in een multi-disciplinair onderzoeksteam te werken.
1. Met de opleiding wordt beoogd de student gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van de Taalwetenschappen bij te brengen, en voor te bereiden op de wetenschapsbeoefening op het gebied van de Taalwetenschappen
 2. De opleiding bevordert voorts de academische vorming van de student, in het bijzonder met betrekking tot:
 - a. het zelfstandig wetenschappelijk denken en handelen;
 - b. het wetenschappelijk communiceren in de eigen en tenminste één vreemde taal;
 - c. het hanteren van vakwetenschappelijke kennis in een bredere c.q. wijsgerige en maatschappelijke context

3. De opleiding besteedt aandacht aan de persoonlijke ontplooiing van de student, bevordert zijn/haar maatschappelijke verantwoordelijkheidsbesef en de uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands van Nederlandstalige studenten.

Eindkwalificaties van onderliggende programma's Toegepaste Taalwetenschap & Taaltheorie en Taalbeschrijving.

Eindkwalificaties Toegepaste Taalwetenschap

De student die het Programma Toegepaste Taalwetenschap heeft voltooid heeft:

- kennis van theorieën van taalverwerving op het gebied van de eerste zowel als de tweede taal; deskundigheid op het gebied van leerpsychologische en onderwijskundige aspecten van processen van tweede-taalverwerving;
- vaardigheden voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek op het terrein van taalverwerving en taalonderwijs met inbegrip van ontstaan en remediëring van taalleerstoornissen;
- vaardigheden voor het zelfstandig ontwikkelen van doelgroepspecifiek onderwijs-, leer- en toetsmateriaal.

Eindkwalificaties Language Consultancy and Linguistic Documentation

De student die het programma Language Consultancy and Linguistic Documentation heeft voltooid heeft:

- heeft een grondige kennis van ontwikkelingen in de algemene en beschrijvende taalwetenschap, in het bijzonder van typologische, functionele en antropologische taalwetenschap en is in staat publicaties op deze terreinen te begrijpen en daarop kritisch te reflecteren;
- heeft de vaardigheden van de veldlinguïstiek onder de knie en is in staat zelfstandig onderzoek te doen naar de talen van de wereld, inclusief onbekende en onbeschreven talen;
- is in staat over dat eigen onderzoek helder en systematisch te rapporteren en de gevonden gegevens te verbinden met theoretische ontwikkelingen in taalwetenschap, met name in de bovengenoemde deelgebieden daarvan;
- is in staat een reference grammar van een voorheen onbekende taal te schrijven, compleet met teksteditie en woordenlijsten die voldoet aan de huidige eisen van de taalwetenschap.

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN DE PROGRAMMA'S

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Jaar 1		Academic English CIS-L&S Grammar (3 ec)	Academic English CIS-L&S Writing (3 ec)			
Nederlands	Literatuurwetenschap (6 ec)	Academische vaardigheden L&S 1 (3 ec)	Academische vaardigheden L&S 2 (3 ec)	Nederlandse literatuur in perspectief 1: van epos tot essay (6 ec)	Nederlandse literatuur in perspectief 2: van roman tot graphic novel (6 ec)	Methoden en technieken (6 ec)
	Literatuur, cultuur en samenleving (6 ec)	Literaire analyse (6 ec)		Boekwetenschap en Literair bedrijf (6 ec)	Creatief schrijven (6 ec)	
	Verkennings module L&S 1 (0 ec)			Verkennings module L&S 2 (0 ec)		
Engels	Literary Theory (6 ec)	Academic Skills 1 (3 ec)	Academic Skills 2 (3 ec)	Creative Writing L&S (6 ec)	English: International Communication (6 ec)	
	Literature, Culture and Society (6 ec)	Genre and Literary Analysis (6 ec)		Literature and Globalization (6 ec)	Shakespeare on Film (6 ec)	
					Digital Literary Studies (6 ec)	
	Orientation L&S 1 (0 ec)			Orientation L&S 2 (0 ec)		

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Jaar 2			Philosophy CIS- L&S-MADA (6 ec)	History of Knowledge (6 ec)		
Neder- lands	Literatuur als wapen 1150-1720 (6 ec)	Literaire revoluties 1720-1920 (6 ec)		De grenzen van de literatuur 1920-heden (6 ec)	Literaire receptie van klassieke verhalen (6 ec)	Virtuele Uitgeverij (6 ec)
	Cultuur en Macht: kern- begrippen en debatten (6 ec)	Vormen en functies van verhalen (6 ec)			Verhalen in beeld (6 ec)	
Engels	Transatlantic Travel Writing (6 ec)	American Literature 1914-present (6 ec)		Shakespeare and Contemporaries (6 ec)	Novel and Identity: Women Writers in the 18th Century (6 ec)	Creative Writing and the Publishing Industry (6 ec)
	Global English (6 ec)	Pronunciation (3 ec) <i>or</i> Presentation (3 ec)			From Empire to Brexit: British Literature 1900- present (6 ec)	
		Writing 2 (3 ec)				

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Jaar 3 Algemeen	Minor/keuzevakken/stage/buitenland (12 ec)	Minor/keuzevakken/stage/buitenland	(18 ec)	Scriptie colloquium + Scriptie	(3 ec) (9 ec)	
Nederlands				Literatuur in een veranderende wereld: werkcollege 1 (6 ec)	Literatuur in een veranderende wereld: werkcollege 3 (6 ec)	
				Literatuur in een veranderende wereld: werkcollege 2 (6 ec)		
Engels						Career Orientation (6 ec)
English Literature in a Changing World of				Literature in a Changing World 1 (6 ec)	Literature in a Changing World 2 (6 ec)	
				Literature in a Visual Culture 1 (6 ec)	Literature in a Visual Culture 2 (6 ec)	

Overgangsprogramma BA L&S: Nederlands

Oud vak	Vakcode	stp	Nieuw vak	Vakcode	stp
Eerste jaar					
Literature, Culture and Society	L_ALBALES101	6	Literatuur, cultuur en samenleving	L_ALBALES114	6
Tweede jaar					
Hoog en laag, mooi en lelijk	L_LABALES202	6	Verhalen in beeld	L_ALBALES205	6

Overgangsprogramma BA L&S: Engels

Oud vak	Vakcode	stp	Nieuw vak	Vakcode	stp
Eerste jaar					
Genre, Literature and Analysis	L_ELBALES108	6	Genre and Literary Analysis	L_ELBALES105	6
Tweede jaar					
American Literature 1776-1914	L_ELBALES210	6	Transatlantic Travel Writing	L_ELBALES206	6
English Literature 1550-1688 (6 ec)	L_ELBALES207	6	Shakespeare and Contemporaries	L_ELBALES212	6
British Literature 1688-1800	L_ELBALES208	6	Novel and Identity: Women Writers in the 18th Century	L_ELBALES213	6
British Literature 1900-present	L_ELBALES204	6	From Empire to Brexit: British Literature 1900-present	L_ELBALES214	6
Literary Prizes	L_ELBALES209	6	Creative Writing and the Publishing Industry	L_ELBALES215	6
Derde jaar					
Literature in a Changing World 1	L_ELBALES304	6	Literature in a Visual Culture 1 of 2	L_ELBALES307 L_ELBALES308	6
Literature in a Changing World 2	L_ELBALES305	6	Literature in a Changing World 1	L_ELBALES304	6
Literature in a Changing World 3	L_ELBALES306	6	Literature in a Changing World 2	L_ELBALES305	6

Masteropleiding Letterkunde

Master Letterkunde, afstudeerrichting English Literature in a Visual Culture

	period 1	period 2	period 3	period 4	period 5 and 6
Year 1	Place and Planet in the Anthropocene (6 ec)	From Novel to Film: Adaptation Studies (6 ec)	Reading Images: A Semiotic Approach to Cultural Analysis (6 ec)	The Diasporic Experience (6 ec)	Gothic Spaces (6 ec)
	Seminar The Material Book (6 ec)	The Graphic Novel (6 ec)		Thesis (18 ec)	

Master Letterkunde, afstudeerrichting Nederlandse Letterkunde en het literaire veld

	periode 1	periode 2	periode 3	periode 4	periode 5 en 6
jaar 1	Literatuur en beeldcultuur (6 ec)	Het literaire veld: theoretische perspectieven (6 ec)		Werkcollege Moderne Letterkunde (6 ec) of Stage	Werkcollege Oudere Letterkunde (6 ec) (12 ec)
				Scriptie	(18 ec)
18 ec uit:	Leesvaardigheid, leesmotivatie en leesbevordering (6 ec)	Jeugdliteratuur (6 ec)			
	Seminar The Material Book (6 ec)	De column (6 ec)			
		Creative Writing MA (6 ec)			

Masteropleiding Taalwetenschappen

Ma Taalwetenschappen, afstudeerrichting Language Consultancy and Linguistic Documentation

	period 1	period 2 and 3	period 4	period 5 and 6
Year 1	Articulatory Phonetics and Typology of Sounds (6 ec)	Describing Morphosyntax (6 ec)		Anthropological Linguistics (6 ec)
	Linguistic Research (6 ec)		Field Methods and Linguistic Analysis	(6 ec)
			Thesis	(18 ec)
Choice Linguistic	Optional Courses from a List of Relevant Linguistic Courses (12 ec)			
or				
Bible Translation	Introduction to Translation Studies (3 ec)	Working Sessions in Bible Translation (6 ec)		
	Electives (3 ec)			

Ma Taalwetenschappen, afstudeerrichting Toegepaste taalwetenschap, traject NT2

	periode 1	periode 2 en 3	periode 4	periode 5 en 6
jaar 1	Didactiek NT2	(9 ec)	Didactiek BVE & Didactiek taalonderwijs volwassenen	(12 ec)
	Linguistic Research	Statistiek voor gevorderden	Scriptie	(18 ec)
	(6 ec)	(6 ec)		
	Stage	(9 ec)		

Ma Taalwetenschappen, afstudeerrichting Toegepaste taalwetenschap, traject Taalstoornissen

	periode 1	periode 2 en 3	periode 4	periode 5 en 6
jaar 1	Specifieke taalontwikkelings stoornissen en meertaligheid	(6 ec)	Stage	(12 ec)
	Linguistic Research	Statistiek voor gevorderden	Scriptie	(18 ec)
	(6 ec)	(6 ec)		
	Dyslexie en orthodidactiek van het taalonderwijs	Taal- en gehoorstoornissen		
	(6 ec)	(6 ec)		

BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA

Gesprekspartners Visitatie Taal- en Letterkunde (VU) 2019

Dinsdag 2 april 2019

11:00 – 11:15	Gesprek Literatuur en samenleving: Nederlands en Text Mining
	Functie
	Portefeuillehouder Onderwijs
	Decaan

11:15 – 12:00	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken
	Opleidingscoördinator
	Opleidingsdirecteur
	Afdelingshoofd Taal, Literatuur & Communicatie

12:45 – 13:15	Gesprek met studenten L&S – Voertaal Engels*	Overige informatie
	Literature & Society: English – jaar 1	
	Literature & Society: English – jaar 2	Opleidingscommissie
	Literature & Society: English – jaar 2	
	Literature & Society: English – jaar 3	
	Literatuur en samenleving: Nederlands – jaar 1	
	Literatuur en samenleving: Nederlands – jaar 2	
	Literatuur en samenleving: Nederlands – jaar 3	Opleidingscommissie

13:30 – 14:00	Gesprek met studenten Letterkunde – Voertaal Engels*	Overige informatie
	English Literature in a Visual Culture	
	English Literature in a Visual Culture	
	English Literature in a Visual Culture	
	English Literature in a Visual Culture	
	Nederlandse Letterkunde en het Literaire Veld	Opleidingscommissie
	Nederlandse Letterkunde en het Literaire Veld	
	Nederlandse Letterkunde en het Literaire Veld	

14:15 – 15:00	Gesprek met docenten L&S + Letterkunde - Voertaal Engels*	Overige informatie
	Hoogleraar Nederlandse Letterkunde	Opleidingscommissie
	UD Nederlandse Letterkunde	
	UHD Nederlandse Letterkunde	
	UHD Engelstalige Letterkunde	Opleidingscommissie
	Docent Engelstalige Letterkunde	
	UD Engelstalige Letterkunde	
	UD Engelstalige Letterkunde	
	UD Engelstalige Letterkunde	

* Nederlandstalige gesprekspartners krijgen graag de mogelijkheid in het Nederlands te antwoorden

15:15 – 15:45	Gesprek met studenten Taalwetenschappen	Overige informatie
	Toegepaste Taalwetenschap, specialisatie Taalstoornissen	
	Toegepaste Taalwetenschap, specialisatie Taalstoornissen	
	Toegepaste Taalwetenschap, specialisatie Taalstoornissen	Opleidingscommissie
	Toegepaste Taalwetenschap, specialisatie NT2	
	Toegepaste Taalwetenschap, specialisatie NT2	
	Language Consultancy and Linguistic Documentation	

16:00 – 16:30	Gesprek met docenten Taalwetenschappen	Overige informatie
	Hoogleraar Algemene Taalwetenschap	
	Hoogleraar Toegepaste Taalwetenschap	
	Onderzoeker Toegepaste Taalwetenschap	Opleidingscommissie
	Docent Toegepaste Taalwetenschap	
	Docent ICT Methoden en Technieken	
	UD Toegepaste Taalwetenschap	

17:30 – 18:00	Gesprek met alumni - Voertaal Engels*	
	BA Literature & Society - English	
	BA Literatuur en samenleving: Nederlands	
	MA Letterkunde - Nederlandse Letterkunde en het Literaire Veld	
	MA Letterkunde - English Literature in a Visual Culture	
	MA Taalwetenschappen - Taalstoornissen	
	MA Taalwetenschappen - Taalstoornissen	
	MA Taalwetenschappen - NT2	
	Ma Taalwetenschappen - Language Consultancy and Linguistic Documentation	

Woensdag 3 april 2019

10:00 – 10:45	Gesprek met Examencommissie	Overige informatie
	Voorzitter Dagelijks Bestuur	Hoogleraar Filosofie
	Voorzitter Bachelorkamer	UD Toegepaste Taalwetenschap
	Voorzitter Toetskamer	UHD Moderne Nederlandse Letterkunde
	Voorzitter Masterkamer	UD Moderne Letterkunde

12:30 – 13:15	Gesprek met Formeel verantwoordelijken	
	Portefeuillehouder Onderwijs	
	Decaan	
	Opleidingsdirecteur	
	Afdelingshoofd Taal, Literatuur en Communicatie	

* Nederlandstalige gesprekspartners krijgen graag de mogelijkheid in het Nederlands te antwoorden

BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken bestudeerd van de bacheloropleiding Literatuur en Samenleving, 15 eindwerken van de masteropleiding Letterkunde en 15 eindwerken van de masteropleiding Taalwetenschappen. De gegevens van de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

Zelfevaluatierapporten en bijlagen

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

- Zelfevaluatierapport Bachelor Literatuur en Samenleving
- Bijlage 1. Toetsplan Ba L&S Nederlands
- Bijlage 2. Toetsplan Ba L&S Engels
- Bijlage 3. Notitie Toetsbeleid FGW
- Bijlage 4. Instroom Ba Literatuur en Samenleving
- Bijlage 5. Onderwijs- en Examenregeling Ba Literatuur en Samenleving
- Bijlage 6. Uitval Ba Literatuur en Samenleving
- Bijlage 7. Docenten Ba Literatuur en Samenleving
- Bijlage 8. Beoordelingsformulier bachelorscriptie Literatuur & Samenleving: Nederlands
- Bijlage 9. Thesis Assessment Form Ba-Thesis Literature & Society: English

Masteropleiding Letterkunde

- Zelfevaluatierapport Master Letterkunde
- Bijlage 1. Toetsplan Ma Letterkunde
- Bijlage 2. Notitie Toetsbeleid FGW
- Bijlage 3. Instroom Ma Letterkunde
- Bijlage 4. Uitstroom Ma Letterkunde
- Bijlage 5. Onderwijs- en Examenregeling Ma Letterkunde
- Bijlage 6. Docenten Ma Letterkunde
- Bijlage 7. Beoordelingsformulier masterscriptie Nederlandse Letterkunde
- Bijlage 8. Thesis Assessment Form Ma-Thesis English Literature

Masteropleiding Taalwetenschappen

- Zelfevaluatierapport Master Letterkunde
- Bijlage 1. Eindtermen Ma Taalwetenschappen
- Bijlage 2. Toetsplan Ma Taalwetenschappen
- Bijlage 3. Notitie Toetsbeleid FGW
- Bijlage 4. NSE-tabellen
- Bijlage 5. Instroom en uitstroom Ma Taalwetenschappen
- Bijlage 6. OER Ma Taalwetenschappen
- Bijlage 7. Docenten Ma Taalwetenschappen
- Bijlage 8. Beoordelingsformulier masterscriptie Taalwetenschappen

Toetsdossiers

Bacheloropleiding Literatuur en Samenleving

British Literature 1900-present

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Essay - instructies
- Essay – writing academic essays
- Essay – checklist
- Pop quiz – vragen
- Pop quiz - antwoorden

- Cursusevaluatie

Literature in a Changing World

- Studiehandleiding inclusief toetsing en beoordelingscriteria
- Literatuur
- Cursusevaluatie

Virtuele Uitgeverij

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Richtlijnen toetsing
- Beoordelingsformulier
- Cursusevaluatie

Creatief Schrijven

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Voorbeeldvragen tentamen
- Tentamen
- Tentatieve antwoorden tentamen
- Beoordelingsformulier eindopdracht

Masteropleiding Letterkunde

Literatuur en Beeldcultuur

- Studiehandleiding inclusief toetsing
- Literatuur
- Format schilderijbeschrijvingen
- Aanwijzigen mondelingen presentatie
- Voorbeelden beoordelingen
- Cursusevaluatie

Seminar The Material Book

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Instructies webexpositie
- Criteria presentatie
- Rubrics presentatie
- Checklist peer review
- Cursusevaluatie
- Beoordeling toetskamer inclusief terugkoppeling docent

Semiotics

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Proeftentamen + antwoordmodel
- Tentamen + antwoordmodel
- Hertentamen + antwoordmodel

Masteropleiding Taalwetenschappen

Didactiek van het Nederlands als Tweede Taal

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Portfolio-opdrachten
- Beoordelingscriteria
- Cursusevaluatie

- Beoordeling toetskamer inclusief terugkoppeling docent

Dyslexie en Orthodidactiek van het Taalonderwijs

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Reader
- Paper beoordelingscriteria
- Presentatie peer review
- Cursusevaluatie

Linguistic Research

- Studiehandleiding
- Literatuur
- Proefvragen
- Tentamen met antwoordmodel
- Cursusevaluatie

Jaarverslagen

- Jaarverslag opleidingscommissie Literatuur en Cultuur
- Jaarverslag opleidingscommissie CIW en Taalwetenschappen
- Jaarverslag examencommissie FGW
- Evaluatiejaarplan en -jaarverslag FGW

Scriptiedocumenten

- Scriptieregeling Bachelor
- Scriptieregeling Master
- Scriptieovereenkomst 1 begeleider
- Scriptieovereenkomst 2 begeleiders
- Scriptiewerkplan
- Scriptiehandleidingen

Stagedocumenten

- Stagevoorwaarden
- Stageovereenkomst
- Beoordelingsformulier stagebegeleider (VU)
- Beoordelingsformulier stagementor (extern)

Overige

- Toelichting educatieve minoren
- Startnotitie Text Mining
- Zelfstudie Masterlanguage
- Bijlagen notitie Masterlanguage

